

AMERIKOS LIETUVIŲ PAGALBA LIETUVAI

Praeitame amžiuje į Ameriką vyko tik iš kaimo kilę žmonės, kuriems nerūpėjo Lietuvos-Lenkijos unija. Priešingai, tie žmonės jau suprato, kad lietuvių tauta turi gyventi be kitų globos ir įtakos.

Atvykę čia rado visišką laisvę. Ta laisve pasinaudodami, jie čia kūrė savas parapijas, organizavo lietuvišką spaudą bei knygų leidimą. Tai nebuvo lengva, nes žmonės buvo nemokyti. Tačiau ir tose sąlygose jie atliko labai daug — kiek įkūrė parapijų, draugijų, laikraščių! Drauge jie palaikė glaudų ryšį su paliktais namais, rėmė namiškius, rūpinosi ir bendrais tautos reikalais.

Spaudos draudimo metu

Kai Lietuvoje buvo uždrausta spauda, tai Amerikos lietuviai veikė dviem būdais, kad tas draudimas būtų atšauktas ir kad jis neužduosintų tautos.

Patys būdami mažai mokyti arba visai nemokyti, labai brangino raštą, spausdintą lietuvišką žodį. Suprantama, nes spaudos draudimas ir kova dėl lietuviškos spausdintos knygos juk ir pažadino tautą spirtis, apsijungti prieš rusų engėją. Tą kovos dvasią atsivežė ir į Ameriką, nes tuo spaudos draudimo metu čia atvyko labai daug lietuvių. Tad užsidegė palaikė lietuvišką spaudą — laikraščius ir leido knygas.

Nieko nesigailėjo, kad, toji knyga patektų į Lietuvą. Jie siuntė knygas į Tilžę, į Bajorus, kurie buvo prie pat sienos Klaipėdos krašto pusėje. Knygas turėjo knygnešiai pergabenti į Lietuvą ir ten nemokamai išdalinti.

Taip pat rašė ir memorandumus, net patį carą laiškais pasiekė ir įtikinėjo, kad rusiškas alfabetas lietuvių kalbai netinka.

Prieš I-ąjį pasaulinį karą

Prieš I-ąjį pasaulinį karą lietuviška visuomenė buvo labai diferencijuota ir kovinga. Aktyviai reiškesi socialistai, komunistai, jie išjudino ir kitus organizuotis ir jiems pasipriešinti. Taip lietuviškos kolonijos buvo gana audringos ir net kovingos, bet, kur buvo bendri tautos reikalai, ten šiaip taip sutarėdavo.

Vilniaus didžiojo seimo metu (seimas buvo 1905 gruodžio mėnesį) ir čia susirūpinta paremti seimo nutarimus. Taip 1906 vasario 22 Philadelphijoje įvyko pirmasis lietuvių seimas. Dalyvavo 169 delegatai. Seime kalbėta apie Lietuvos autonomiją.

Tais pačiais 1906 metais balandžio 17-18 Wilkes-Barre, Pa., sušauktas katalikų kongresas, kuris kaip tik ryškino katalikų santykius su kitom srovėm ir kalbėjo apie paramą Lietuvai. Kalbėta apie Lietuvos autonomiją.

Lietuvoje prieš I-ąjį pasaulinį karą, buvo gauta daugiau laisvės. Pradėta organizuoti privačios mokyklos. Ir čia Amerikos lietuviai labai daug padėjo. Jų lėšomis Kaune pastatyti didžiuliai "Saulės" rūmai.

I-mojo pasaulinio karo metu Dar daugiau Amerikos lietuviai sujudo pirmojo pasaulinio karo metu. Rėmė visus tautos

(nukelta 13 psl.)

Lietuvos vytis, Amerikos lietuvių sukurta pagal senuosius Lietuvos pinigus. Viršum Vyčio matome Lietuvos Didžiosios kunigaikštijos karūną. Iš abiejų pusių Amerikos ir Lietuvos vėliavos.

Bernardas Brazdžionis

ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ

LIETUVA, mano šiaurės pašvaistė
Ir gėlė sidabrinių rytų,
Kas krauju tavo veidą nulaistė
Ir ko raudai prie kryžkelės tu?

Ak, raudočiau ir aš apkabinęs
Tavo kojas gimtoji pakelėj,
Kad aš tavo padangės linines
Kristų džiaugsmo dienos spinduliai,

Kad sugrįžęs ant Nemuno kranto
Iš tremtinio kelionės liūdno,
Glausčiau tartum relikviją šventą,
Radęs slenkstį namų pelenuos.

Ak, norėčiau raudoti iš džiaugsmo
Ir pajusti, kad po kojom esi,
Lietuva, žemės žodis švenčiausias,
Lietuva, žemės laime šviesi!

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo aktą skaito dr. Jonas Basanavičius 1918 vasario 16. Paveikslą piešė dail. Petras Kalpokas. Paveikslas buvo išstatytas 1939 metų pasaulinėje parodoje New Yorke, kur tada buvo Lietuvos paviljonas. Dabar paveikslas yra Lietuvos pastūtinėje Washingtono. Nepriklausomybės šventės proga pavošta geleimis. I-oje eilėje iš kairės sėdi: Jurgis Saulys, Stasys Narutavičius, kun. Kazimieras Saulys, dešinėje sėdi: kun. Vladas Mironas, Petras Klimas, Antanas Smetona, kun. Justinas Staugaitis, Jonas Vileišis. II-oje eilėje iš kairės stovi: Kazimieras Bizauskas, Donatas Malinauskas, Jonas Vaiškaitis, kun. Alfonsas Petrušis, Saliamonas Banaitis, dešinėje — Pranas Dovydaitis, Aleksandras Stulginskis, Jokūbas Šernas, Jonas Smilgevičius, Mykolas Biržiška, Steponas Kairys.

vicius, kun. Kazimieras Saulys, dešinėje sėdi: kun. Vladas Mironas, Petras Klimas, Antanas Smetona, kun. Justinas Staugaitis, Jonas Vileišis. II-oje eilėje iš kairės stovi: Kazimieras Bizauskas, Donatas Malinauskas, Jonas Vaiškaitis, kun. Alfonsas Petrušis, Saliamonas Banaitis, dešinėje — Pranas Dovydaitis, Aleksandras Stulginskis, Jokūbas Šernas, Jonas Smilgevičius, Mykolas Biržiška, Steponas Kairys.

ILGAS KELIAS Į LIETUVOS LAISVĘ

Senoji Lietuvos valstybė, kuri buvo unijoje su Lenkija, žlugo 1785 metais. Ją pasidalijo kaimynai; Užnemunė teko Prūsijai, o visa Lietuva — Rusijai. Po Tilžės sutarties su Napoleonu 1807 Užnemunė buvo prijungta prie Varšuvos kunigaikštijos, kurią valdė Rusija. Nuo tų metų jau visa Lietuva buvo Rusų pavergta.

Okupavus kraštą, didikai ir bajorai nusilenkė Rusijos carei Kotrynai II, pareikdami jai ištikimybę. Jie ir toliau linksmal gyveno savo dvaruose — puotavo ir medžiėjo. Bet tie bajorai ir didikai beveik visi buvo sulenkėję, lietuviškais reikalais visai nesirūpino ir net nesuprato, kad tokie gali būti. Lietuviškas buvo likęs tik kaimas, bet kaimas buvo baudžiamos prislėgtas, nemokytas, suvargęs.

Viltys atgauti nepriklausomybę

Ta tamsioji nemokyta liaudis, kaimiečiai, ne nesuprato, kas yra ta nepriklausomybė. Senąją tautos istoriją jie buvo užmiršę, o dabartis buvo tokia, kad caras gyvena Petrapilyje, o Dievas danguje, o tu vargsti, ardamas žemėje.

19 amžiaus pradžioje Europą sukretė Napoleonas. Jis išreikė prispaustųjų viltis — nešė lygybę, brolybę, laisvę. Tai buvo didieji prancūzų revoliucijos šūkiai. Nors pažadai liko tik žodžiai, bet jis atnešė ir daug gero Europai. Visur panaikino baudžiavą, įvedė geresnius įstatymus. Jo valdomose srityse žmonės turėjo daugiau laisvių ir geriau gyveno.

Kai 1812 metais jis su savo didžiule armija atėjo į Lietuvą, traukdamas į Maskvą, lietuviai norėjo atkurti savo valstybę, jau nepriklausomą nuo Lenkijos, be jokių unijos ryšių, bet to sąjūdžio vadai ne vienas nemokejo lietuviškai, visi kalbėjo lenkiškai ir prancūziškai. Ar jie kada būtų pasiekę lietuvių kalbą? Vargu.

Kaip žinome iš istorijos, Napoleono žygis pasibaigė bausiu pralaimėjimu. Rusų kariuomenė vėl grįžo į Lietuvą ilgam šimtmečiui.

Tame amžiuje buvo du sukilimai — 1831 ir 1863 metais. Abu norėjo nusikratyti rusų priespaudos ir atstatyti nepriklausomą gyvenimą senajame stiliuje — draugystėje su Lenkija, nes kitokio gyvenimo jie nesuprato.

Ryškina tautinę sąmonę

19 amžiaus pradžioje Vilniaus universiteto duris pravėrė paprastas ir kuklus žmogelis. Tarp puošnių didikų, turtuolių jis buvo nepastebimas, tikras Žemaitijos vaikas, atėjęs iš kaimo, iš jo gilumos.

Tas žmogus buvo Simanas Daukantas, pirmasis mūsų tautinis istorikas. Daug kas prieš tai rašė apie Lietuvą, rašė ne lietuviškai. Tai buvo veikalai gudų, lenkų, lotynų kalbomis. Gi Simanas Daukantas prabilo lietuviškai, prabilo ne tiem, kurie nebemokėjo lietuviškai, bet savo broliams baudžiauninkams, kaimiečiams. Jis jiems pasakė: Lietuvi, čia tavo žemė. Kadaise Lietuva buvo didelė ir garsi. O dabar kas?

(nukelta 13 psl.)

GARSAS

Published Monthly except July and August
LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA
341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207 Tel. 627-1351
Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y., Post Office

P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18773

Subscription \$2.00 per year Advertising Rates on Application
Raštas (straipsnius ir korespondencijas) redakcija taisy savo nuostatais.
Nepaaukštinti raštus grąžina tik patiemis autoriams prašant.
\$2.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

AMERIKOS LIETUVIŲ
TARYBA INFORMUOJA

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba sausio 11 d. savo būstinėje Chicagoje turėjo savo posėdį, kuriame pirmininkavo dr. K. Šidlauskas. Vieningai priėmus Gr. Lazausko paruoštą ankstyvesnio posėdžio protokolą, dr. K. Šidlauskas padarė pranešimą apie Vliko seimą, kuriame Alti atstovavo jis pats ir vicep. T. Blinstrubas. Papildydamas pranešimą T. Blinstrubas painformavo apie seimo proga įvykusius pasitarimus tarp Vliko ir Altos vadovybių, numatant bendrus veiklos planus.

Buvo sudarytos įvairios Altos komisijos specialioms darbams. Svarstytas įstojimo į Tautos Fondą reikalas. Kun. J. Prunskis painformavo apie Chicagoje įvykusius įvairių tautų tarporganizacinius pasitarimus žmogaus teisių ir Madrido konferencijos klausimu, kur dalyvavo Europos reikalams skyriaus pareigūnas M. McClean. Per jį kun. J. Prunskis perteikė pageidavimus JAV vyriausybei: kad būtų įgyvendinta Kongreso rekomendacija Madrido išskirti Baltijos valstybių klausimą, kad būtų ginamos ne vien atskirų žmonių, bet ir valstybių teisės ir kad JAV delegacijos sąstata būtų ir atstovus, kilęs iš Rytų Europos pavergtų tautų.

Altos posėdy, be minėtųjų, dalyvavo dr. J. Valaitis, dr. L. Kriaučiūnas, dr. V. Šimaitis, kun. A. Stašys, E. Vilimaitė, dr. J. Jerome, K. Radvila, A. Jankūnas, J. Lekas, I. Blinstrubienė.

Altos politinė veikla

Su Lietuvos laisvinimu susijusiems politiniams klausimams kontaktams su vyriausybės įstaigomis, su respublikonų ir demokratų pareigūnais, pasiruošimas Madrido konferencijai sudaryta Altos politinė komisija, kuriai pirmininkaus dr. K. Šidlauskas, nariai: P. Bučas, St. Balzekas, Jr., A. Jankūnas, dr. J. Jerome, Gr. Lazauskas, dr. V. Šimaitis.

Visuomeninė komisija

Ryšiams su JAV lietuviškoms politinėmis, visuomeninėmis, kultūrinėmis ir akademinėmis organizacijomis Alta sudarė visuomeninę komisiją: pirm. dr. K. Šidlauskas, nariai: T. Blinstrubas, dr. L. Kriaučiūnas, K. Radvila, dr. V. Šimaitis, dr. J. Valaitis.

Altos skyrių komisija

Ryšiams su savo skyriais palaikyti Alta sudarė komisiją šios sudėties: pirm. T. Blinstrubas, nariai: J. Lekas, V. Naudzius, K. Radvila, dr. V. Šimaitis.

Finansų komisija

Lietuvos laisvinimo darbams finansuoti prie Altos sudaryta finansų komisija: pirm. J. Skorubskas, nariai: P. Bučas, St. Balzekas, Jr., V. Naudzius, E. Vilimaitė.

Teisių ir statuto komisija

Teisiniams klausimams prie Altos sudaryta teisių ir statuto komisija, į kurią įeina: dr. J. Valaitis (pirm.), St. Balzekas, Jr., T. Blinstrubas, A. Jankūnas, K. Radvila, J. Skorubskas, dr. V. Šimaitis.

Altos namų administravimas. Altos būstinei — Chicagoje turimiems namams — administruoti sudaryta komisija iš

J. Skorubsko, V. Naudzius ir dr. V. Šimaitio.

Informacijų komisija

Informacijoms apie Lietuvos laisvinimo pastangas prie Altos sudaryta spaudos ir informacijų komisija, į kurią įeina kun. A. Stašys, Gr. Lazauskas, Ign. Andrašiūnas, I. Blinstrubienė, kun. J. Prunskis.

Žmogaus teisių komisija

Prie Vliko yra sudaryta lietuvių žmogaus teisių komisija, kuriai vadovauja dr. D. Krivicakas. Jam pareikškus pageidavimą, į tą komisiją Alta paskyrė kun. J. Prunskį.

Altos sekretoriatas

Altos centrinėje būstinėje, 2606 W. 62 St., Chicagoje, veikia Altos sekretoriatas, kuris talkina vykdant valdybos ir komisijų nutarimus ir atlieka visus kitus darbus, susijusius su Altos veikla. Sekretoriatiui vadovauja kun. A. Stašys, talkinamas Gr. Lazausko, I. Blinstrubienės, kun. J. Prunskio.

Altos pirmininkas Detroite

Dr. Kazys Šidlauskas sausio 13 d. vietas lietuvių kviečiamas, Detrito Lietuvių organizacijų centre laikė paskaitą apie Altos atliekamus Lietuvos laisvinimo darbus. Painformavo apie Altos raštą JAV prezidentui Lietuvos laisvės reikalui, atsakinėjo į paklausimus. Po gausaus lietuvių susirinkimo, turėjo pasikalbėjimą su Detrito dienraščio reporteriu.

Vasario 16 kalbėtojai

Lietuvių prekybos rūmai Chicagoje, Dariaus-Girėno salėje vasario 13 d. ruošia Lietuvos nepriklausomybės atsteigimo minėjimą. Kalbės dr. J. Valaitis. Kun. A. Stašys pakviestas kalbėti Vasario 16 minėjime Rochester, N.Y., vasario 17 d. Kenoshos lietuvių minėjimą ruošia vasario 10 d. Kalbėtoju pakviestas kun. J. Prunskis.

Vasario 16 minėjimas Kongrese

Nuo pat Lietuvos pavergimo JAV kongresas rodo labai daug prielankumo Lietuvos laisvės reikalams. Ir šiais metais Kongrese bus minima Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo diena. Altos prašomas, senate tuo sutiko rūpintis senatorius Charles H. Percy (resp., Ill.), o atstovų rūmuose — kongresmanas Frank Annunzio (dem., Ill.). Maldą Atstovų Rūmuose sukaltės Evangelikų kun. E. Gerulis.

Rezoliucijų projektai

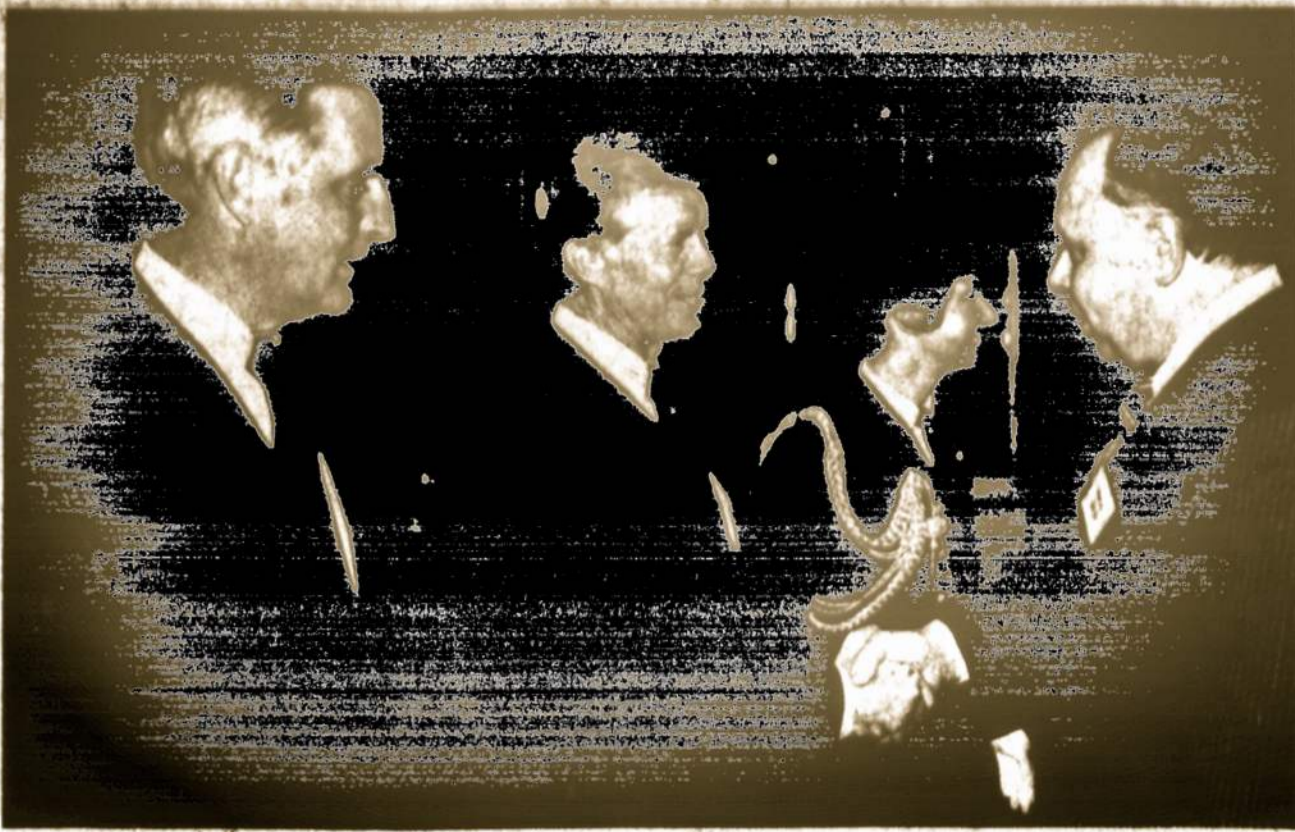
Amerikos Lietuvių Taryba yra paruošusi anglų kalba rezoliucijų projektus Vasario 16 d. minėjimams. Projektai bus išsiuntinėti skyriams.

Vasario 16 programos radijai

Alta paruošė dvi programos radijo stotims Vasario 16 d. proga. Lietuvių kalba tuo reikalu įkalbėjo pirm. dr. K. Šidlauskas, anglų kalba — K. Brazdionytė, vedėja Lietuvos Aidų programos Chicagoje. Programos išsiuntinėjamos radijo stotims, kurios to pageidavo.

Alta kreipėsi į prezidentą Carterį

Ryšium su Maskvos agresija Afganistane ir ryšium su artėjančia Madrido konferencija, Altos pirm. dr. K. Šidlauskas

JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas inž. Algimantas Gečys sveikinasi su JAV prezidentu Jimmy Carter Baltųjų Rūmų priėmimo metu. Kairėje viceprezidentas Walter F. Mondale.

IŠ JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS
VISUOMENINĖS VEIKLOS

Dr. David M. Crowe Jr., dėstąs Elon kolegijoje North Carolina valstijoje, bendradarbiauja paruošime bibliografinės studijos apie Sov. Sąjungos kontrolę esančias tautas. Studija bus išleista dviejuose tomuose. Dr.

pasituntė raštą JAV prezidentui Carteriui, pareikšdamas pritarimą jo vedamai politikai prieš Maskvos agresiją Afganistane. Tuo raštu prezidentas taip pat prašomas atkreipti reikiamą dėmesį į Atstovų Rūmų ir Senato rezolucijas, kuriomis vyriausybei rekomenduojama Pabaltijo valstybių klausimą išskirti Madrido konferencijoje, nes ty teisiniai, kad ilgame Reuterio komunikate A. Terlecką liečiantieji faktai buvo paskutiniuose paragrafuose ir redakcija, taupydama vietą, naudojosi tik pirmaisiais paragrafais. Užtikrinama, kad jokių užkulisinių motyvų neturėtų. Terlecką suėmus, K. Jankūnas laišku taip pat kreipėsi į valstybės departamento patarėją Matthew Nimetz. Atsiųstame atsakyme pranešama, kad lapkričio 9 Valstybės departamento Terlecko suėmimo klausimą kelė sovietų ambasados pareigūnams ir pastangos Terleckui pagelbėti yra tebetęsiamos.

Prezidento pavaduotojas etninėms grupėms

Baltųjų Rūmų sekretoriatas atsiuntė Altai pranešimą, kad nauju specialiu prezidento pavaduotoju etniniam reikalams yra paskirtas Stephen R. Aiello iš Brooklyno. Jis humanitarines ir socialines studijas yra išėjęs New Yorko, Kolumbijos universitetuose ir yra gausus daktaro laipsnis. Daugiausia dirbo švietimo srity.

Kas vadovaus JAV delegacijai?

Didelį Pabaltijo reikalų supratimą yra parodęs kongresmanas Dante B. Fascell, vadovavęs JAV delegacijai Belgrade. Altos pirm. dr. K. Šidlauskas kreipėsi į JAV Atstovų Rūmų ir Senato užsienio reikalų komiteto narius, skatindamas JAV delegacijos Madrido konferencijoje pirmininku paskirti tą patį kongresmaną Fascell. Alta gavo iš eilės Kongreso narių palankius pasisakymus.

LKB Kronikos

Jau išėjo iš spaudos Liet. K. Bažnyčios Kronikos pirmas tomas ispanų kalba, spausdinamas penktas tomas lietuvių kalba ir greit bus spausdinami tomai prancūzų ir anglų kalba pirmieji tomai. Tuo rūpinasi LKB Kronikoms Liet. Sąjunga Chicagoje.

Ukrainiečiai palaiko lietuvius

Chicagoje leidžiamas ukrainiečių laikraštis "The New Star" rodo didelį palankumą lietuviams. Paskutiniu metu išspausdino net kelis J. Prunskio straipsnius Lietuvos reikalui: "Soviet Oppression in Lithuania", "Life Under Communist Terror", "Oppression in Lithuania, Byelorussia, Moldavia". To paties autoriaus straipsnius Lietuvos reikalui spausdina ir "Chicago Catholic".

ALT INFORMACIJA

Crowe, kuris yra atsakingas už suradimą bibliografinių šaltinių, liečiančių Pabaltijo valstybes, iš JAV LB visuomeninių reikalų tarybos užsisakė naujusius "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania" raportus.

Kazys Jankūnas, JAV LB New Jersey apygardos pirmininkas, pakaltino New York Times laikraščio redakciją rezistentu Ant. Terlecko arešto nutylėjimu. Redakcijai naudojantis Reuterio žinių agentūros komunikatu, detalii buvo pristatytas dviejų rusų disidentų asrestas, o lietuvių arestas buvo pamirštas. Redakcija, atsakydama gruodžio 4 laišku, teisinosi, kad ilgame Reuterio komunikate A. Terlecką liečiantieji faktai buvo paskutiniuose paragrafuose ir redakcija, taupydama vietą, naudojosi tik pirmaisiais paragrafais. Užtikrinama, kad jokių užkulisinių motyvų neturėtų. Terlecką suėmus, K. Jankūnas laišku taip pat kreipėsi į valstybės departamento patarėją Matthew Nimetz. Atsiųstame atsakyme pranešama, kad lapkričio 9 Valstybės departamento Terlecko suėmimo klausimą kelė sovietų ambasados pareigūnams ir pastangos Terleckui pagelbėti yra tebetęsiamos.

Howard Wolpe, kongresmanas iš Michigano, visiem savo kolegom demokratam JAV atstovų rūmuose išsiuntinėjo JAV LB leidinį "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania — a Report for 1978". Kartu išsiuntinėdamas lydraštį jis knyga rekomenduoja, nes jį sukaupta dokumentinė medžiaga, pristatanti sovietų vykdomus žmogaus teisių pažeidimus, ir iškeliamą drąsą ty, kurie tuos pažeidimus seka. Kongresmaną Wolpe kontaktuojant, LB- nei tarpininkavo Asta Banionytė-Cornors ir Viktoras Nakas, jaunosios kartos Washington, D.C., vėlėjai. Kongr. Wolpe įeina į JAV atstovų rūmų užsienio reikalų komisiją.

JAV LB visuomeninių reikalų taryba ryšium su Sov. Sąjungos įvykdyta Afganistano invazija ir artėjančią 40 metų Pabaltijo valstybių okupacijos sukaktim, užsisakė didesni kiekį prof. dr. Br. Kaslo paruoštos anglų kalba brošiūros, liečiančios Sov. Sąjungos — nacinės Vokietijos slaptuosius protokolus. Brošiūra su atitinkamu lydraščiu bus siuntinėjama JAV senato ir atstovų rūmų užsienio reikalų komisijai nariams.

JAV senatoriai E. Zorinsky (dem. — Nebraska), Charles H. Percy (resp. — Illinois) ir kongr. John H. Buchanan Jr. (resp. — Alabama) savo partijai atstovaujantiems kolegoms JAV kongrese išsiuntinėjo JAV LB metraštį leidinį "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania". Knyga išspausdinama, jie prijungė ir atitinka-

mus lydraščius, skatinančius kolegus detaliau susipažinti su sovietų vykdomais žmogaus teisių pažeidimais Lietuvoje. Rūpinantis leidinio paskleidimu kongrese, minimus kongreso narius kontaktavo JAV LB krašto valdybos vicepirm. Aušra Zerr, LB ryšininkas Washingtono Alg. Gureckas ir JAV LB tarybos narys Albinas Reškevičius iš Omahos.

JAV LB krašto valdyba šiais metais Vasario 16-osios sukaktiav ruošia dvi radijo programą anglų kalba. Pirmoji programa trunka 15 minučių ir stipriau akcentuoja politinį momentą. Ją paruošė Rima ir Gabrielius Mironai, bendradarbiaudami su JAV LB krašto valdybos vicepirm. Aušra Zerr. Antroji trunka 25 minutes ir yra daugiau kultūrinio pobūdžio, su stipriais dėsniu lietuviškai muzikai. Šią programą paruošė Clevelando kultūrininkai, JAV LB kultūros tarybos pirm. Ingridai Bublionienei darbą koordinuojanti. Norintieji pasinaudoti magnetofoninėse juostelėse įrašytomis programomis yra prašomi kreiptis šiuo adresu: Lithuanian-American Community, Inc., 708 Custis Road, Glenside, Pa. 19038. Užsisakant, pažymėti kuri programa yra pageidaujama.

Didesnius kiekius LB išleisto leidinio "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania" JAV LB visuomeninių reikalų taryba padovanojo Lietuvos atstovybei Washingtono ir visiem trim konsulatams. Gen. konsulas Anicetas Simutis JAV LB krašto valdybai atsiųstame laiške leidinį vertina teigiamai, dėkoja redaktoriam dr. T. Remeikiui ir inž. Broniui Nainiui ir jų bendradarbiams už jo paruošimą. JAV LB- nei — už išleidimą. "Daly gautojo šimto išsiuntinėsiu New Yorko reziduojantiems svetimieji valstybių konsulams ir kai kurioms ambasadoms prie Jungtinių Tautų", rašo konsulas Simutis. Gen. konsulė Juzė Daužvardienė, dėkodama už "šių ypatingą Lietuvos generaliniam konsulatui talką", teigia, kad kiekviena laida "padeda šiam generaliniam konsulatui patenkinti šimtus pasiteiravimų bei prašymų aprūpinti universitetus, bibliotekas, įstaigas ir įtakingus asmenis literatūra apie Lietuvą ir jos dabartinę liūdngą padėtį".

Prez. J. Carteriui sausio 4 baigus kalbą sovietinės agresijos Afganistane klausimu, Baltųjų Rūmų štabo narys Mike Channing telefonu kontaktavo JAV LB tarybos narį Rimą Česoną ir LB ryšininką Washingtono Alg. Gurecką. Paskambinimu norėta patirti LB darbuotojų reakciją į prez. Carterio daromus pažėjimus. Abu kontaktuoti prezidento kalbą vertino teigiamai ir Afganistano invaziją lygino su Pabaltijo okupacija.

Edw. Mezvinisky, JAV atstovas Jungtinių Tautų žmogaus

teisių komisijoj, pasitraukė iš pareigų ir kandiduoja į JAV senatą Penssylvanijos valstijoj. Gruodžio 12 rašytojo C. Patock Edw. Mezviniskiui suruoštame priėmimo Philadelphiajį dalyvavo LB darbuotojai Teresė ir Alg. Gečiai, Aušra ir Charles Zerr. Edw. Mezvinisky kelias atvejais Ženevoj yra kelęs sovietų vykdomus žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje.

Algimantas P. Gureckas vieningai išrinktas JAV LB Krašto valdybos įgaliotiniu Washingtono federalinėse įstaigose pirmame JAV LB Krašto valdybos posėdyje, įvykusiame 1979 gruodžio 15-16 Detroite.

Altos valdybos pirm. dr. Kazys Šidlauskas 1979 gruodžio 4 parašė naujam JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytautui Kutkui laišką, siūlydamas pasikeisti ryšininkais ir šaukti centro valdybų metines konferencijas. JAV LB Krašto valdyba savo posėdyje gruodžio 15-16 šį klausimą svarstė, principu pritarė ir gruodžio 30 parašė laišką Altai, išdėstydamas sąlygas sėkmingam tarporganizaciniams bendradarbiavimui, toleruojant ir respektuojant vienas kitą. Laiške pabrėžiamas pilnos teisės reikštis Lietuvos laisvinimo veikloje tiek Altai, tiek ir JAV LB- nei. Taipgi JAV LB- ne pageidaujama, kad būtų sudaromos bendros delegacijos pas JAV prezidentą, viceprezidentą ir valstybės sekretorių. Savo laiške JAV LB Krašto valdybos pirm. užtikrina, kad dės visas pastangas pagerinti Altos ir JAV LB- nes tarporganizacinius santykius, kad tuo būtų panaikintos mūsų visuomenės tarpe vyravusios įtampos ir pasiektas glaudus bendradarbiavimas bei laisvinimo darbų koordinavimas.

Lietuvių Bendruomenių pasitarimas. JAV LB Krašto valdyba 1979 gruodžio 15-16 nutarė pasiūlyti PLB valdybai šaukti PLB, Kanados LB ir JAV LB Krašto valdybų pasitarimą bendriem reikalams aptarti 1980 kovo mėn. antroje pusėje Detroite.

Lietuvių Fondo pelno skirstymo komisijon JAV LB Krašto valdyba paskyrė Švietimo Tarybos pirm. Joną Kavaliūną, Kultūros Tarybos pirm. Ingridą Bublionię ir Bronių Juodelį. Jų antrininku paskirtas Česlovas Grincevičius.

Lithuanian Folk Dance Festival, Inc. direktoriatan JAV LB Krašto valdyba paskyrė pirm. Bronių Juodelį, vicepirm. Sofiją Džiugienę, sek. Antaną Rauchą, išdininę Dalią Dundzilienę, direktorių Modestą Jakaitį ir šeštai lietuvių tautinių šokių šventei rengti komiteto pirm. Joną Talandį. Likusius 4 asmenis skiria Lietuvių Tautinių Šokių Institutas.

Modestas Jakaitis yra paskirtas būti JAV LB Krašto valdybos atstovu šeštojos lietuvių tautinių šokių šventės rengimo komitete, kuriam sėkmingai vadovauja Jonas Talandis.

JAV LB Inf.

MIRĖ KUN.
V. PUIDOKAS

Matulaičio namuose Putname, Conn., sausio 23 mirė kun. Vincas Puidokas, buvęs ilgametis Westfield, Mass., lietuvių parapijos klebonas. Buvo gimęs 1903 gegužės 3 Jaciūnų kaime, Casčių parapijoje, Šiaulių apskrityje. Kunigu įšventintas 1929 gegužės 27 Kaune. Į Ameriką atvyko 1931, nuo 1934 buvo Westfield, Mass., lietuvių parapijos klebonas.

Veikė su Lietuvos vyčiais, buvo N. Anglijos vyčių dvajios vadas, vienerius metus — visos sąjungos. Savo lėšomis rėmė spaudos darbus — Vatikano II susirinkimo dokumentų, vysk. Bočio dviejų tomų atsiminimų išleidimą.

Palaidotas sausio 26 Westfield, Mass.

KELIAS Į LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

(atkelta iš 1 psl.)

Daukantas nupūtė dulkes nuo senovės ir parodė Lietuvą, išryškino jos tautinius — nacionalinius pradus. Bet jo tada žmonės nesuprato. Dar reikėjo vieno žmogaus, kuris tą pabertą, pasklidusią tautą suburtų į vieną. Tai atliko vyskupas Motiejus Valančius. Jis išvedė tautą per sunkiausias laikus ir ją sucementavo, išmokė skaityti ir rašyti, nublavino, įdėvė knygą į rankas, padrašino kovoti su prispaudėju

Ateina nauji vadai

Senajai Lietuvai vadovavo didikai, bajorai, turtuliai. Jie nuėjo savais keliais. Dabar iš pačios lietuviškos tautos kilo jos vadai.

Kai 1861 panaikino baudžiavą, kaimiečiams susidarė lengvesnės sąlygos mokytis. Taip iš lietuviško kaimo išaugo pirmieji tautos vadai — dr. Jonas Basanavičius, dr. Vincas Kudirka, Maironis, Vaižgantas ir daugelis kitų.

"Aušros" šviesa

Dr. Jonas Basanavičius 1883 išleido "Aušrą", pirmąjį tautinės minties lietuvišką laikraštį. Nuo tų metų ir prasideda lietuvių tautos naujieji laikai. Basanavičius kviečia pažinti praeitį ir būti susipratusiems lietuviams. Čia prasideda lietuvių tautinis atgimimas, kuris greitai apims visą tautą.

Laisvės idėja

Basanavičius dar nekalbėjo nei apie laisvę, nepriklausomybę ar kokią autonomiją. Jis norėjo, kad lietuviai žinotų, kas jie yra, kad laikytųsi savo tautos.

Kudirka jau skatino nieko nebūti. Lietuviai turi žinoti, kokią jie turi, ko jie reikalauja.

1905 gruodžio mėnesį Vilniuje buvo suauktas didysis seimas. Didžiuoju vadinamas todėl, kad ten dalyvavo labai daug delegatų — viso per 2000.

Kokia tai buvo didelė tautinio atgimimo banga! Juk nuo Aušros pasirodymo tebuvo praėję tik 20 metų, o štai jau lietuviai renkasi į seimą.

Tas seimas buvo audringas, bet vistiek jame pasisakyta už autonomijos siekimą. Tuo metu visoje Rusijoje siautė 1905 metų revoliucija. Valdžia sugebėjo ją nuslopinti, bet Vilniaus seimo nutarimai neliko užmiršti. Visame gyvenime jau atsirado daug lietuviškų lengvatų. Mokyklose jau buvo daugiau laisvių, gauta šiek tiek ir politinių teisių.

1914 prasidėjo pirmasis pasaulinis karas. Į Rusiją pasitraukė apie 200,000 lietuvių. Jie 1917 metais gegužės 27-birželio 3 Petrapilyje susaukė lietuvių atstovų seimą.

Seimas buvo audringas. Visi matė, kad Rusijos imperija griūva. Kas daryti Lietuvai — eiti su Rusija, prašyti autonomijos? Socialistai ir komunistai pasisakė už autonominę Lietuvą Rusijos globoje. Dauguma nubalsavo, kad Lietuva turi būti nepriklausoma.

Toks nutarimas džiugino visus Lietuvos veikėjus. Vaižgantas tai pavadino didžiausia brangenybe ir pasididžiavimu, nes tauta jau yra ir susipratusi ir pribrendusi būti nepriklausoma.

1917 rugsėjo 18-23 Vilniuje buvo suaukta Vilniaus konferencija. Dalyvavo 214 atstovų iš 33 Lietuvos apskričių. Konferencija išrinko 20 asmenų Tarybą. Nors krašte ir šeimininkavo vokiečiai, bet Vilniaus konferencija padarė nutarimą, kad Lietuva turi būti demokratinė nepriklausoma valstybė su etnografinėmis sienomis.

Tais pačiais 1917 metais suaukta dar kita konferencija Stockholme. Ji buvo spalio 18-22. Dalyvavo lietuviai iš visų kraštų, — iš Lietuvos, Rusijos ir iš Amerikos. Susirinkusieji nutarė eiti prie konkretaus Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

Paskelbia nepriklausomybę

Taip nuo Basanavičiaus, nuo Kudirkos vis stiprėjo tautinis lietuvių susipratimas ir pagaliau virto nepriklausomybės reikavimu. Palaipsniui apsispręsta.

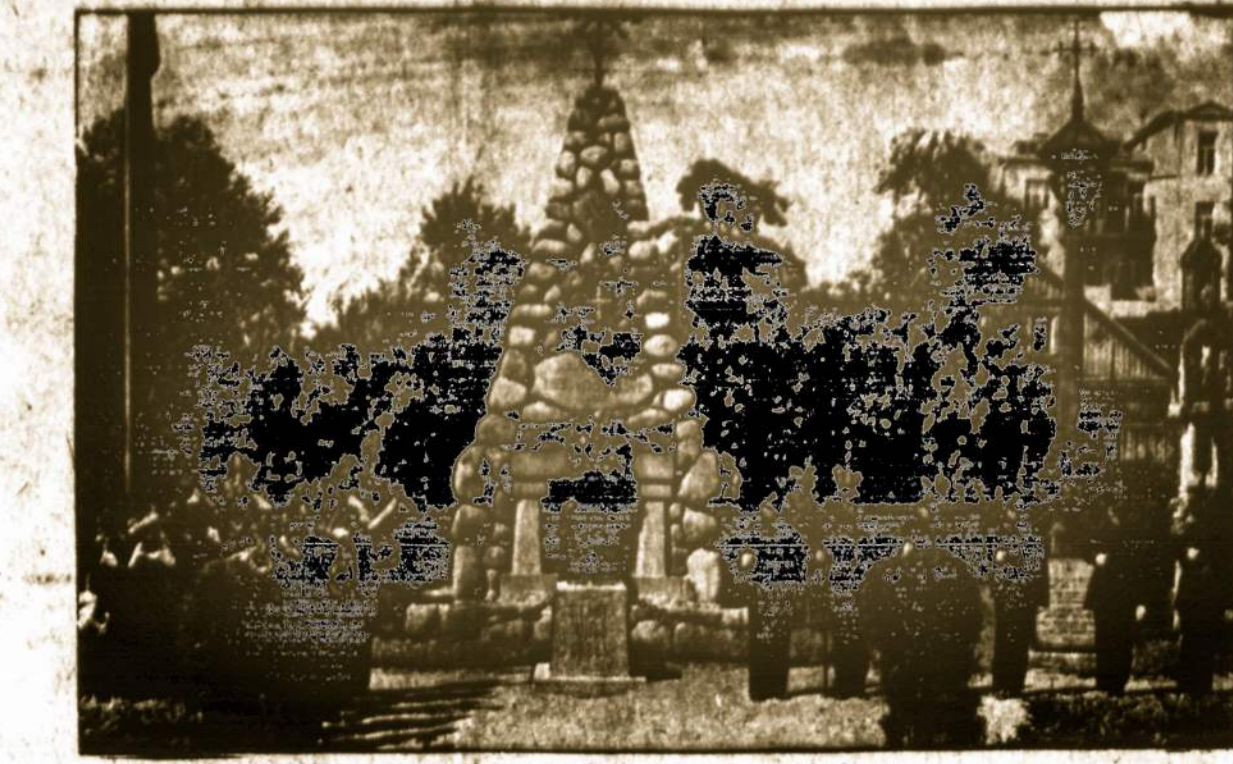
Tą nepriklausomybę paskelbė tautos atstovų išrinkta Taryba. Tai nebuvo šiaip sau koks posėdis ir protokolo paskaitymas. Patikėti tautos atstovai — Lietuvos Taryba 1918 metų vasario 16 dieną paskelbė, kad Lietuva yra atstatoma nepriklausoma, nutraukusi bet kokius ryšius su kaimynais. Tai buvo šeštadienis, 12:30 v. popiet. Aktą paratė mašinėle, o visiems atsistojus, jį perskaitė pats vyriausias Tarybos narys. Jis buvo dr. Jonas Basanavičius.

Tuo aktu lietuvių tauta kaip savarankiška valstybė išėjo į pasaulio valstybių gyvenimą.

Vokiečiai neleido paskelbti nutarimo, bet jis buvo paskelbtas ir krašte išplatintas. Visur sukėlė didelį entuziazmą. Po to atėjo laisvės karai, nepriklausomos Lietuvos gyvenimas, kol 1941 grobuoniška Sovietų Sąjunga klasta ir smurtu okupavo Lietuvą.

Kaip žinome, šios okupacijos nepripažįsta Amerika ir kitos pasaulio valstybės. Dabar po Afganistano įvykių visi pamatė, ką reiškia Sovietų Sąjunga. Ji neša naują imperializmą, kolonializmą, priespaudą. Nuo čia ar tik nepradės istorijos ratas sukstis į kitą pusę.

Jei laisvai turi teisę gyventi kitos tautos, tai ir lietuvių tauta turi tą pačią teisę. Ji niekada neatsisakė tos teisės ir niekada neatsisakys. Net komunistai išauklėti žmonės šaukia — laisvės Lietuvai. Ir ta laisvė ateis. Kad ji ateitų greičiau, kad Lietuvos pavergtoms žmonėms būtų lengviau, visų kraštų lietuvių ir baltiečių bendrai pagrindiniai veiksniai turėtų suderintomis pastangomis išnaudoti progą, kad Lietuvos ir Pabaltijo šalių bendrai laisvės byla, o taip pat žmogaus ir tautų teisės būtų iškeltos tame tarptautiniame forume.

Nežinomo Kario kapas nepriklausomos Lietuvos laikais Karo muziejaus sodelyje. Paminklas buvo pastatytas iš akmenų, surinktų kur buvo kautynės dėl Lietuvos laisvės. Prie paminklo šonuose stovi karo invalida, kurie kas vakaras pravedavo vėliavos rušėjimo apeigas. Aplinkui šį paminklą buvo sustatyta visa eilė lietuviškų kryžių. Sovietai, okupavę Lietuvą, pirmiausia nugriovė ir sunaikino šį paminklą, kad niekam neprimintų nepriklausomos Lietuvos laikų.

VYRIAUSIO LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETO SEIMO, ĮVYKUSIO 1979 GRUODŽIO 8-9 LIETUVIŲ NAMUOSE, BALTIMORĖJE, MD., PRIIMTOS REZOLIUCIJOS

1. Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto seimas, išklaušęs VLIKo valdybos, tarybos, kviestųjų pranešėjų ir seimo atstovų pasisakymus, pažymi, kad laisvės kovą reikia dar stipriau ir paveikiau išvystyti.

Todėl VLIKo seimas ragina viso pasaulio lietuvius veikliai dalyvauti savo gyvenamo krašto visuomeninėje bei politinėje veikloje ir pačioje šalies administracijoje, ir tuo būdu įmanomai platesnėje plotmėje paremti Lietuvos laisvės bylą ir žmogaus bei tautos teisių gynimą.

2. Artyjant Madrido konferencijai, visų kraštų lietuvių ir baltiečių bendrai pagrindiniai veiksniai turėtų suderintomis pastangomis išnaudoti progą, kad Lietuvos ir Pabaltijo šalių bendrai laisvės byla, o taip pat žmogaus ir tautų teisės būtų iškeltos tame tarptautiniame forume.

3. VLIKo seimas skatina VLIKo valdybą ir tarybą siekti lietuviškos visuomenės platesnės talkos ir suderintų veiksmų, sąlygas sudarant dažnesniais veiksnių ir vadovybių pasitarimais.

4. Seimas prašo VLIKo valdybą ir tarybą sudaryti pilnesnį ir platesnį veiklos planą, siekiant visuotinesnio, tarptautinėje plotmėje Lietuvos interesus atstovavimo ir jos bylos gynimo.

5. VLIKo seimas savo sesijoje atkreipė dėmesį į būtiną reikalą išlaikyti, remti ir stiprinti Lietuvos diplomatinę tarnybą.

Seimas įpareigoja VLIKo valdybą visomis priemonėmis rūpintis Lietuvos diplomatinę pasiuntinybių ir konsulatų išlaidų ir kviečia lietuvių visuomenę šias pastangas remti.

6. VLIKo seimas su dideliu susirūpinimu žiūri į neseniai iškilusį incidentą tarp VLIKo valdybos ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos ir ragina VLIKo ir PLB valdybas imtis visų galimų priemonių šiam nesuspirtimui išlyginti.

7. Ryšium su 45 baltiečių Maskvoje iškeltu reikalavimu panaikinti Molotovo-Ribbentropo dalybų padarinius, VLIKo seimas ragina VLIKo valdybą ir Baltiečių Pasaulinę Santalką tą reikalavimą paskleisti po visą pasaulį.

8. VLIKo seimas atkreipė dėmesį į Sovietų Sąjungos įvykdytą Mažosios Lietuvos genocidą, ir įpareigoja VLIKo valdybą šį nusikalstamą faktą kelti pasaulio viešosios opinijos forume.

RAŠYTOJAS

J. KRALIKAUSKAS
LAIMEJO
DRAUGO
DIENRAŠČIO
ROMANO PREMIJĄ

Chicagoje leidžiamas Draugo dienraštis šiemet skyrė 29-tąją romano premiją. Vertinimo komisija buvo sudaryta Washingtono — pirmininkas Antanas Valčiulaitis, sekretorė Marija Almenienė, nariai — Jurgis Bradūnas, Vladas Butėnas ir Virginija Gureckienė. Komisija posėdžiavo sausio 6. Konkursui buvo atsiųsti šeši romanai. Balsų dauguma premiją paskyrė Strėvos slapyvardžiu pasirašytam romanui — Po ultimatumo. Atidarius voką, paaiškėjo, kad romano autorius yra visiem žinomas, daugelio knygų autorius Juozas Kralikauskas, kuris gyvena Islington, Ont., Canadoje. Šis jo romanas yra jau penktas, premijuotas Draugo konkurse. Taip pat jis yra laimėjęs ir kitų premijų.

Premijos mecenatas yra Aleksas Plėnys, gyvenęs Missisauogoje, prie Toronto, Canadoje. Premijos įteikimas šiemet bus St. Peterburge, Fla. Ji bus įteikta balandžio 9. Iki to laiko bus išleistas ir pats romanas.

9. VLIKo seimas pritaria VLIKo valdybos suderintoms pastangoms, perduodant Lietuvos žmonių reikalavimus valstybių vyriausybėms ir visuomenėms.

10. VLIKo seimas labai nuširdžiai dėkoja visiems Baltimorės lietuviams, taip vašingai priėmus VLIKo seimą.

11. VLIKo seimas dėkoja VLIKo valdybos pirmininkui dr. Kazimui Bobeliui ir valdybos nariams, ir Lietuvos žmonių reikalavimų komisijos pirmininkui dr. Dantui Krivickiui už kruopščius parengiamuosius darbus Madrido konferencijai.

REZOLIUCIJŲ KOMISIJA

LIETUVIAI PASAULYJE

— JAV prezidento specialiu pavaduotoju etniniam reikalams yra paskirtas Stephen R. Aiello iš Brooklyno. Jis humanitarines ir socialines studijas yra baigęs New Yorko, Columbijos universitetuose ir yra gavęs daktaro laipsnį. Daugiausia dirbo švietimo srity.

— Eugenijaus Kriaučiūno Jaunimo premijai skirti vertinimo komisiją sudarė pirm. ir Kriaučiūnų šeimos atstovė Regina Kučienė, PLB valdybos jaunimo reikalų vicepirm. kun. Antanas Saulaitis, SJ, Kriaučiūnų šeimos atstovė Vida Jonušienė, JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovė ir komisijos sekr. Emilija Sakadolskienė, Pasaulio Liet. Jaunimo Sąjungos pirm. Gintaras Aukštuolis. Komisija posėdžiavo sausio 20 ir 1000 dol. premiją paskyrė Joanai Kuraitai, gyvenančiai Hamiltone, Kanadoj.

— Arvydas Čechanavičius, vienas iš 45-ųjų pareiškimą apie Molotovo-Ribbentropo paktą pasirašiusių pabaltiečių, lapkričio 9 buvo suimtas ir nugabentas į Kairo psichiatrinę ligoninę. Apie tai praneša Bruselyje leidžiamas Informacinis biuletenis (Nr. 22). Čechanavičius buvo ką tik grįžęs iš kelionės į Maskvą. Ligoninės gydytojas atsisakius jį priimti, jis buvo uždarytas Naujosios Vilnios psichoneurologinės ligoninės ekspertizės skyriui. Jam taip pat keliama byla už "neteisėtą telefono įrengimą" savo bute prieš aštuonerius metus. (E)

— Šv. Kazimiero lietuvių kolegijoj Romoj šiais mokslo metais studijuoja 6 klierikai ir 4 kunigai.

Senasis Karo muziejus Kaune, įkurtas 1921 sausio 22. Muziejų sukūrė ir išaugino genolas S. Nagevičius. Čia matome kairėje radijo stoties bokštą. Čia, Karo muziejaus sodelyje, buvo pastatyta ir pirmoji radijo stotis. Vėliau radijo bokštas buvo perkeltas į Vytauto kalną, netoli geležinkelio stoties. Pats muziejus buvo perstatytas pagal architekto Dubenecko planą.

Senojo Karo muziejaus vietoje 1930 metais pastatytas naujasis muziejus ir pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. Kairėje — muziejaus bokštas, kur buvo įkeltas Amerikos lietuvių dovanotas Laisvės varpas. Priekyje — Juozo Zikaro sukurta Laisvės statula. Muziejų suprojektavo architektas V. Dubeneckis.

200 METŲ NUO KRISTIJONO DONELAČIO MIRTIES

Vasario 18 sueina 200 metų, kaip mirė Kristijonas Donelaitis, vienas iš didžiausių lietuvių rašytojų, lietuvių literatūros pradininkų. Mirė Tolminkiemyje, kur jis praleido savo gyvenimo didesnę dalį.

Tolminkiemis yra visai arti Lietuvos sienos. Nuo Vistytio keliauk tiesiai į vakarus ir už 20 kilometrų, arba 12 mylių, rasi Tolminkiemį. Tai Mažoji Lietuva, kurią užkariav vokiečių ordinas — kryžiuočiai. Jų magistras vėliau perėjo į protestantus ir įkūrė Prūsijos kunigaikštiją. Dar kitaip buvo vadinama Mažąja Lietuva.

Tolminkiemis buvo Suvalkijos tsa. Žmonės čia kalbėjo suvalkiečiai. Taip kalbėjo ir pats Kristijonas Donelaitis.

Šis kraštas daug davė lietuvių kultūrai. Čia 1547 Karaliaučiuje buvo išspausdinta pirmoji lietuviška knyga — Martyno Mažvydo Katekizmas. Čia 1653 buvo atspausdinta ir pirmoji lietuvių kalbos gramatika, parašyta Danieliaus Kleino. Čia išleista daug knygų. Čia pasireiškė lietuvių literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis.

Gyvenimo bruožai

Kristijonas Donelaitis gimė 1714 sausio 1 Lazdynėliuose, netoli Gumbinės. Tėvai buvo laisvieji ūkininkai. Ūkis buvo nemažas, bet nuo karų buvo nukentėjęs. Tėvas atliekamai laiku dirbo laikrodininku, aukškalio, optiko ir kitokius mechaniškus darbus. Šį mechaninį sugebėjimą paveldėjo visi jo keturi sūnūs. Jų buvo 4 ir dar 3 dukros.

Tėvas mirė apie 1720 metus, taip Kristijonui teko nemažai vargti besimokant. Karaliaučiuje 1732-1736 lankė katedros mokyklą. Tada jis gyveno beturčių prieglaudoje. 1736 įstojo į Karaliaučiaus universitetą. Taryk jau gyveno studentų bendrabutyje. Studijavo protestantišką teologiją, studijavo dar kalbas ir lankė lietuvišką seminara. Donelaitis buvo išmokęs graikų, lotynų, hebrajų, prancūzų kalbas, neskaitant lietuvių ir vokiečių kalbų.

1740 vasarą buvo paskirtas Stalupėnų kantoriumi, o 1743 jau jis Tolminkiemio klebonas. Čia jis ir išgyveno 37 metus.

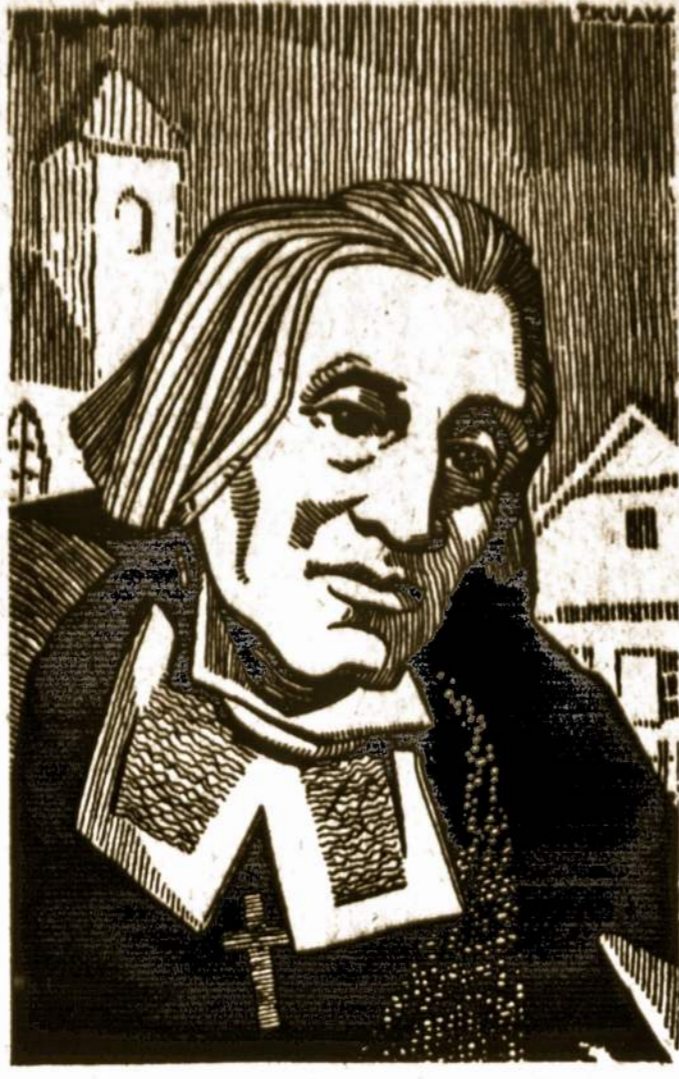
Be savo kunigo pareigų dar mėgo mechanikos darbus, dirbo barometrus, termometrus, pasidarė pats pianiną. Mokėjo groti vargonais, skambinti pianinu. Mėgo sodą ir jį stropiai prižiūrėjo.

Jo parapija buvo mišri — vokiečiai ir lietuviai. Jis visur palaikė lietuvių pusę ir juos gynė nuo vokiečių valdininkų.

Jo raštai

Iki Donelaičio buvo išleista nemaža religinio turinio knygų. Donelaitis buvo pats pirmasis, kuris kūrė jau vadinamąją dailiąją literatūrą. Jis parašė šešias pasakėčias ir poemą — METAL. Ražė hegzametru, sena forma, kur vienoje eilutėje yra 6 kirčiuoti skiemenys.

Pasakėčios yra eiluoti pasakojimai iš gyvulių gyvenimo. Pradžioje pasakojamas koks nutykis su gyvuliais, paskui padaromos išvados žmonėms.

Kristijonas Donelaitis — T. Kulakauskas piešinys, padarytas 1938 metais. Tai buvo pats pirmasis šio didžiojo poeto piešinys. Lietuvoje 1964, kai buvo minima jo gimimo 250 metų sukaktis, lietuviai dailininkai sukūrė naujų jo paveikslų, skulptūrų, pastatė paminklų.

Donelaitis, būdamas kunigu, tas išvadas parašė ilgus, lyg kokius pamokslus.

Didžiausias ir gražiausias jo kūrinys yra METAL. Čia jis su dideliu pastabumu ir jautrumu aprašo metų laikus, gamtą ir žmonių darbus per metus. Kokios vadinamos intrijos nėra, yra tik aprašymai, vaizdai apie gamtą ir žmones. Buvo reto pastabumo žmogus, tai aprašė visą, ką jis matė — savo parapijos žmones, kurių vieni yra geri, kiti blogi.

Jo raštų likimas

Gyvas būdamas, Donelaitis neišleido savo raštų. Jis tik paskaitydavo per pamokslus. Jam mirus, jo žmona visus jo raštus atidavė kunigui Jordanui. Tas vėliau perdavė Liudvikui Rėzai, Karaliaučiaus universiteto profesoriui.

Rėza sutvarkė visus Donelaičio raštus. Donelaitis nebuvo net pavadinęs savo gamtos ir žmonių aprašymų. Metų vardą jam davė Rėza. Rėza taip pat sudėjo į tam tikrą tvarką — Pavasario linksmybės, Vasaros darbai, Rudens gėrybės, Žiemos rūpesčiai. Pats išvertė poemą į vokiečių kalbą ir 1818 metais pirmą kartą išspausdino.

Taip Donelaitis ėmė garsėti.

Vertimai į kitas kalbas

Vokiečiai pirmieji parodo Donelaičių dėmesį. Jie net kartus vertė Metus. Prie Donelaičio raštų dirbo žymūs vokiečių kalbininkai — Augustas Schleicheris ir Henrikas Ferdinandas Nesselmannas. Jie parengė skirtingus mokslinius Donelaičio raštų leidinius. Gražiausiai išvertė rašytojas keliautojas Liudvikas Passarge. O 1866 metais pasirodė dar nau-

jas H. Buddensiego vertimas.

Į latvių kalbą pradėta versti 19 amžiaus pirmoje pusėje. Pili-nas vertimas išleistas 1963. Į lenkų kalbą versta senokai, 1953 išleistas nepilnas vertimas.

Dar Metai yra išversti į rusų kalbą (net keli vertimai), gudu, čekų, gruzinų kalbas. Metai išversti ir į anglų kalbą. Išvertė Nadas Rastenis ir Lietuvių Die-

PRAĖJUSIEJI METAI LIETUVIŲ FONDUI BUVO SĖKMINGI

Lietuvių Fondo būstinėje Chicago sausio 20 įvyko Lietuvių Fondo tarybos posėdis. Jam pirmininkavo dr. A. Razma, sekretoriavo prof. Jonas Rackauskas.

Atidarydamas posėdį, dr. A. Razma pasidžiaugė, kad 1979 metais buvę trečiai gerieji metai LF istorijoje. Tais metais į Fondą įstojo 208 nauji nariai su 126,658 dol. įnašais.

Apie tarybos veiklą padarė pranešimą dr. A. Razma, o apie valdybos — pirm. dr. G. Balukas. Valdybos iniciatyva yra pagamintas Teresės ir Jono Boguto filmas apie L. Fondo veiklą. Jis bus rodomas gegužės 3, vyksant metiniam LF suvažiavimui Jaunimo Centre, Chicagoj.

K. Barzdukas pateikė finansinę Fondo apyskaitą.

Pagrindinis kapitalas 1979 metais paaugo 126,658 dol. ir gruodžio 31 jau siekė 1,651, 400 dol. Narių skaičius paaugo iki 4726.

Pajamų per metus turėta 123, 082 dol. o atsakietis administravimo ir kitas išlaidas, skirstymo pelnas pastėkė aukščiausia suma — 93,768 dol. Nuo savo įsisteigimo už 1962-79 metus iš viso jau paskirstyta lietuviškiems reikalams 643,819 dol. Be didesniųjų aiškinių turėtų būti visiem suprantama, kokią didelę reikšmę turi Lietuvių Fondas mūsų kultūriniam gyvenimui.

Nemažos sumos ateina ir iš palikimų. 1979 gruodžio 31 palikimo bylų buvo 86, bet užbaigtų buvo 39 su 205,058 dol., neužbaigtų bylų lieka 47.

Apie investicijas plačiau paaiškino komisijos pirm. P. Kilus. L. Fondas savo akcijų biržoj jau mažiau beturėjo nuostolių.

Dr. K. Ambrozaitis, pelno skirstymo komisijos pirmininkas, pranešė, kad per metus turėta 5 posėdžiai, kurių metu įvairiems lietuviškiems reikalams ir projektams paremti išdalyta 93,768.

nos išleido 1967.

Kai buvo švenčiama 250 metų nuo poeto gimimo, Lietuvoje buvo išleista keli moksliniai leidiniai ir vienas leidinys, kur buvo sudėti įvairiausi vertimų pavyzdžiai. Pirmoji Metų dalis yra išversta į daugelį kalbų, net ir japonškai.

Tolminkiemio likimas

Donelaitis mirė vasario 18, šaltą 1780 metų žemą. Palaidotas bažnyčioje. Pastorių leitoje jo vardas įrašytas tryliktojo. Per antrąjį pasaulinį karą Tolminkiemis nukentėjo, sudeginta bažnyčia, apgrautas miestelis. Po antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjunga užgrobė ir dalį Karaliaučiaus krašto ir jį prijungė prie Sovietinės Rusijos respublikos. Prijungę visiškai išnaikino lietuviškus vietovardžius, Karaliaučių pavadinimą Kaliningradu, o Tolminkiemį — Cystyje Prudy.

Per karą sugriautą bažnyčią atstatė tik praėjusiais metais. Rastas ir Donelaičio kapas.

Prieš antrąjį pasaulinį karą naują Metų laidą parengė prof. Juozas Brazaitis. Jį iliustravo dail. V.K. Jonynas. Iliustracijos įspūdingos, ir pati laida buvo liuksusinė. Vėliau jau antros bolševikinės okupacijos metais išleista visai kita laida su dail. Vytauto Jurkūno iliustracijomis. Sukurta bent keliolika portretų, o dail. Urbonavičius sukūrė jo biustą, pasinaudodamas rasta kaukuole. Tai laikomas autentiškiausias jo portretas. Pats Donelaitis nepalikio portreto. Prieš antrąjį pasaulinį karą pirmąjį portretą sukūrė dail. Teofilis Kulikauskas.

Pats Donelaitis pasirašydavo Donalitius, vėliau kalbininkai nustatė, kad jo pavardė turėtų būti Duonelaitis, o prof. Antanas Salys įrodė, kad Donelaitis. Ši forma ir buvo priimta, taip dabar visur vadinamas Donelaitis. (p.j.)

L.K. Susiv. Direktorijų Taryba Ir Konstitucinės Komisijos

Direktorių Taryba

Dvasios Vadas: Msgr. Jonas Balkūnas, P.A., 556 - 68th Avenue, St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Tel. 813 367-2523 (367-2408).

Prezidentas: adv. Thomas E. Mack, 11 West Union St., Wilkes-Barre, Pa. 18702. Tel., Office — 1-717-822-1145; Home — 1-717-472-3880.

Viceprezidentas: Juozas B. Laučka, 9610 Singleton Dr., Bethesda, Md. 20034. Tel. 1-301-530-5631.

Sekretorius: Pranas J. Katilius, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508. Tel., Office — 1-717-823-8876; Home — 1-717-342-3619.

Izdininkė: Leokadija Donarovich, 37 Eldon Ave., Landsdowne, Pa. 19050. Tel. 1-215-626-2409.

Izdo Glėbėjai: Dr. Vladas Šimaitis, 2951 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-436-7878.

Vito A. Yucius, 52 Shady Dr., W. Pittsburgh, Pa. 15228. Tel. 1-412-563-2754.

Dr. Kvotėjas: Dr. Albert J. Valibus, 136 E. Bennet St., Kingston, Pa. 18704. Tel. 1-717-288-1212.

Direktorai: Bronius Bobelis, 212 Elderts Lane, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. 1-212-647-6637.

Albina Poškienė, 6606 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-434-2374.

Saulius Kuprys, 1806 So. 49th Ct., Cicero, Ill. 60650.

Konstitucinės Komisijos

Labdarybės komisija: Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; Joan Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Spaudos-Informacijos: Stasys Garliauskas, 1949 Hubbard, Detroit, Mich. 48209; Jurgis Sadauckas, 119 S. Rebecca, Scranton, Pa. 18504; Alena Miškinytė, 62 Wilfred, Pittston, Pa. 18640.

Statutų komisija: Pranciška Katilienė, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508; St. Lukoševičius, 1935 W. 7th St., Brooklyn, N.Y. 11223; Michael Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Teismo komisija: Juozas Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N.Y. 11721; Dr. Petras J. Jokubka, 3528 So. Archer, Chicago, Ill. 60609; Marijona Kozerskienė, 35 Hilldale Ave., Wilkes-Barre, Pa. 18705.

Jaunimo komisija: Thomas E. Mack, Jr., Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; David Donar, 37 Elton Ave., Landsdowne, Pa. 19050; Romas Mancevičius, 77 Douglas Str., Hartford, Conn. 06106.

KATALIKŲ FEDERACIJOS VEIKLA

Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacija apjungia katalikiškas organizacijas, parapijas, vienuolynus ir spaudą. Jos 45-asis kongresas įvyks š.m. spalio 17-19 Southfelde, Dievo Auštros lietuvių parapijos Kulturų Centre. Federacijos valdyba stengiasi sukurti naujas ALRKF apskritis bei skyrius ir kviečia visus katalikų veikėjus prie šio darbo prisidėti ir informuoti valdybą apie naujų valdybų sudarymus bei skyrių sukūrimą.

Kongrese bus priimta nauja konstitucija. Visi Federacijos veikėjai yra kviečiami siųsti savo pasiūlymus iki gegužės 15 Sauliui Kupriui (1806 So. 49th St., Cicero, IL 60650), kuris su kitų Chicago veikėjų pagalba paruoš pilną naujos konstitucijos projektą ir pateiks jį ALRKF valdybai ne vėliau kaip birželio 30. Katalikų Federacijos strukturoj taip pat veikia Kultūros institutas ir Katalikų akcijos fondas. Jų įstatai taip pat bus keičiami.

Sausio 13 posėdy ALRKF valdyba priėmė bendrinę 45-ojo kongreso programos struktūrą ir pasidalino darbais programą organizuojant. 1981 ALRKF

veiklą sueis 75 metų, bus šventinis jubiliejus. Jau dabar reikia pasiūlymų, kad būtų galima planuoti, kaip šį jubiliejų tinkamai paminėti.

Katalikų Federacijos veikla yra gana įvairi. Jos atstovai veikia Altoj: dr. Joseph Jerome ir inž. Viktoras Naudžius — valdyboj, adv. Saulius Kuprys, inž. Jurgis Mikaila, kun. Kazimieras Pugevičius ir dr. Jokūbas Stukas — taryboj. Federacijos valdybos nariai išsiuntinėjo apie 400 atsišaukimų dėl politinių kalinių Viktoro Petkaus, Balio Gajausko ir kitų ir daugelio senatorių ir kitų žymių asmenų užtikrinimus padėti. Buvo paremtas 500 dol. suma Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnybos poros leidinių išleidimas.

ALRKF valdybos užsibrėžtiems tikslams reikalinga didelių finansinių išteklių. Valdyba laukia gausaus lietuvių katalikų pritarimo jos plačiai veiklai, o taip pat didelės finansinės paramos, kuri prašoma siųsti Viktorui Veselkai (8930 W. Outer Dr., Detroit, MI 48219). Čekius rašyti Lithuanian R. Catholic Federation of America vardu.

ALRKF pirmininkas yra dr. Justinas Pikūnas (8761 W. Outer Dr., Detroit, MI 48219).

— Mokytojų studijų savaitės

1980 vasarą bus ruošiamos pranciškonų vasarvietėj Kennebunkport, Maine, Dainavoj ir J.S.R.C. Lituanistikos kursuose, Loyola of the Lake. Jų finansavimui bus panaudota JAV federalinės valdžios skirti 40,000 dolerių.

— Viktoras Laniauskas nuo sausio 1 paskirtas plačiai pasauliškai skaitomo Reader's Digest žurnalo, Rytų Azijos laidos, leidžiamos Hong Konge, vyriausiu redaktoriu. Žurnalas leidžiamas 15 kalbų.

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastikiniu aplanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjoms ir šauni dovana draugėms amerikietėms. Kaina 8 doleriai

Užsakymus siųsti: "Carsas", P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

Tolminkiemis, kur gyveno ir mirė žymusis lietuvių rašytojas Kristijonas Donelaitis. Ant kalno matome bažnyčia, kurią jis paruošė, žemai — jo pastatyta klebonija, aukštai — prieglauda. Čia Kristijonas Donelaitis mirė 1780 vasario 18.

GARSAS • Lithuanian R.C. Alliance of America

English Section

FRESH BURST OF BALTIC NATIONALISM HITS KREMLIN

David K. Willis, Staff correspondent of the Christian Science Monitor, reports on January 29 from Moscow:

A new stirring of nationalist feeling inside Soviet Baltic states has generated two new public criticisms of the Kremlin on extremely sensitive issues here.

— An open letter to Leonid Brezhnev in his capacity as chairman of the Presidium of the Supreme Soviet (nominal parliament), and to UN Secretary-General Kurt Waldheim, condemning the Soviet invasion of Afghanistan.

The letter drew a parallel with the Soviet troops that marched into the Baltic states in 1940. It was signed by five Estonians and 25 Lithuanians and Latvians.

— An appeal to the International Olympic Committee and the national Olympic committees of the United States, Canada, Britain, and other states, asking that the 1980 summer games be moved outside the Soviet Union.

No nation at war should take part in the games, the appeal said, since the Olympics symbolize peace. Also, for nations that do not accept the annexation of the Baltic states, by Moscow in 1940, holding the Olympic regatta in Tallinn (the capital of Estonia) "tramples on the principles of the Olympic Games".

The two documents, both dated Jan. 28, were released by Estonian scientist Juri Kuk. They follow similar appeals on Afghanistan and the Olympics by exiled Nobel Peace Prize winner Andrei Sakharov and other dissidents here.

They are part of a fresh burst of nationalism in the Baltic following the signing of a so-called Baltic charter by 45 people last August. The "charter" called for full independence for the Baltic states (which were separate nations between the two world wars) and disclosure of secret clauses in the Molotov-Ribbentrop Pact of 1939, which led to annexation by Moscow.

On Christmas Eve several hundred people in the Estonian university town of Tartu staged a demonstration calling for independence. The four Estonian signers of the "charter" have been fired or threatened with losing their jobs.

The men — Mart Niklus, Erik Udama, Enn Tarto, and Endel Ratas — all signed the two latest statements.

So did Mr. Kuk, who resigned from the Communist Party last May after being a member for 12 years. He had spent almost a year working in a laboratory for "interfacial electrochemistry" near Paris. "When I returned, my social views has changed very much", he said.

He is a relative newcomer to dissident activity. He has now asked the Supreme Soviet to annul his Soviet citizenship. Reluctantly, he thinks he will have to apply to live abroad.

The open letter on Afghanistan said the Soviet Union used the Soviet-Afghan friendship treaty as the reason for armed intervention. But the Soviets had not explained which Afghan government asked for the troops. Nor had the

Afghans complained to the United Nations about any "external threat".

Besides, it went on, the intervention contradicted a 1933 Soviet-Afghan agreement that defined "aggression" as the entry of troops from any country. In fact, no other Afghan neighbor had sent troops.

The Soviets sent soldiers into the Baltic states in 1940 under similar friendship treaties: "That's why Estonian, Latvian, and Lithuanian people know the aims and results of such action", the statement said.

The statement urged Mr. Brezhnev to withdraw Soviet troops immediately and unconditionally.

The letter to the International Olympic Committee objected to the Olympic regatta being held in Tallin because it put in doubt "the right to self-

determination" by Estonians. Baltic people, the statement said, felt it "fitting and responsible" that under present conditions, the games should be held outside the Soviet Union.

Mr. Kuk reported that both he and Mr. Niklus, who live in Tartu, had been kept under surveillance since news of their dissident activities first appeared in this newspaper. It was later broadcast by the "Voice of America" in all three Baltic languages.

KGB agents had accompanied the two men on a train journey to Vilnius Jan 17, and kept watch outside their apartments.

"There is great interest in Tartu in the Baltic charter, which we also call the Baltic appeal", he said. "Throughout the Baltics people know about it and support it".

TWO NEW MEMBERS JOIN LITHUANIAN HELSINKI GROUP

Jurevičius & Statkevičius
New Members

Reliable sources report that two new members have joined the Lithuanian Public Group for Furthering the Implementation of the Helsinki Agreements. They are Mečislovas Jurevičius and Algis Statkevičius.

The Lithuanian Helsinki Group was founded in November, 1976. Its membership has since been depleted by arrests, emigration and death. Balys Gajauskas and Viktoras Petkus were arrested last year and are now in labor camps. (Gajauskas has joined a Helsinki Group in the special regime camp for political prisoners Zhch — 385/1-8, Postolok Sosnovka, Mordovian ASSR.) Tomas Venclova has been living in the United States since the beginning of 1977. The two remaining members of the Group, Ona Lukauskaitė-Poškienė and Eitanas Finkelšteinas, were joined by the Rev.

Bronius Laurinavičius late last year. The most recent document of the Lithuanian Helsinki Group (No. 14) was issued in January, 1979.

Of the two members, Mečislovas Jurevičius has been frequently mentioned in the Chronicle of the Catholic Church in Lithuania. He was first arrested on May 29, 1950, and sentenced to 25 years in the camps for his active participation in the Lithuanian freedom fight against the Soviet invaders. Amnestied on June 29, 1956, he was employed for ten years in the craft school of the Lithuanian Association for the Blind. He was constantly persecuted for his religious and political convictions and on January 10, 1975 was fired from his job. Jurevičius was one of the organizers of the demonstration against the violation of religious rights in August, 1976, in Šiluva. There is less information about Algis Statkevičius, except for the fact that he was forced into a psychiatric hospital from which he was released in 1970.

INTERNATIONAL PROTESTS AGAINST TERLECKAS' ARREST

Clifford P. Case, board chairman of Freedom House, cabled Leonid Brezhnev on November 9, 1979, requesting the release of Antanas Terleckas, arrested on October 30, and two other human rights activists, Tatyana Velikanova and Father Gleb Yakunin. The telegram said that Freedom House, "a national organization of Americans of many political and social backgrounds, is deeply concerned" over the arrests of the three individuals who were "supporting the right to free cultural, religious and political expression... rights universally recognized in agreements to which the USSR is a party".

The influential Swiss daily Neue Zürcher Zeitung (Nov. 16, 1979) writes that the arrests of Terleckas, Velikanova and Yakunin indicate "Moscow's increasing nervousness as the Olympic Games approach". Terleckas, a "Lithuanian Catholic and historian",

is one of the leading persons in the dissemination of the Lithuanian underground press and the "Soviet authorities are very concerned with stopping the transmission of news by opposition circles."

Vladimir Bukovski, the well-known Soviet dissident, writes in the London daily Observer (November 18, 1979) that Terleckas "has a long and honorable record as a defender of human rights and Lithuanian nationhood. The reason for his arrest seems clear. The Olympics will not take place only in Moscow; the boating events are based in the port of Tallinn. So the Baltic area must be 'cleaned', too... Unless a broad campaign of protest develops in the West in the immediate future, the political arrests in Moscow, Leningrad, Kiev & the Baltic will multiply rapidly in the coming weeks".

Winter in Lithuania

NEW DOCUMENTS FROM BELIEVERS' RIGHTS COMMITTEE

A collection of documents issued or received by the Catholic Committee for the Defense of the Rights of Believers during July — October, 1979, has been received in the West. The Committee was founded on November 13, 1978, in Lithuania, and consists of five Catholic priests.

State Interference in Religious Affairs

"Crude interference by Soviet officials into the internal affairs of religious communities" is the subject of Document No. 21 (Sept. 12, 1979), addressed to the LSSR CP Central Committee. The document is supported by letters of the Rev. L. Kalinauskas, rector of Josvainiai (Sept. 18) and the Rev. P. Baltuška, rector of Daugailiai, who describe such interference in their parishes. Document No. 22 (Sept. 12, 1979) asks the Russian LSSR CPCC Deputy Secretary N.K. Dybenko to allow Viktor Vasiljev, a resident of Vilnius to emigrate, thus ending his discrimination for his religious beliefs. (The New York Time quoted Viktor Vasiljev as saying on December 17 that he had received permission to emigrate and was leaving with his family for Vienna by train.) New facts about the "repression" of religious children are presented in Document No. 23 (Sept. 23, 1979), addressed to the 34th Session of the U.N. General Assembly, governments, parliaments and people of all states.

Pope John Paul II Is Thanked

On the occasion of the first anniversary of the Pontificate of John Paul II, the members of the Catholic Committee address a letter of thanks to the Pope (Oct. 10, 1979). It is in appreciation for reminding "the forgetful West that Lithuania is a European country and that it is very much alive". The writers express their hope that in 1987, the 600th anniversary since the introduction of Christianity in Lithuania, "the holy Father will kiss the Lithuanian earth, soaked in sweat, tears and blood".

Committee Members Reject Charges, Vow to Continue Activity

Two members of the Catholic Committee, the Revs. A. Svarinskas and S. Tamkevičius write in their letters to the LSSR Procurator (Oct. 1 & Sept. 6, 1979) how they were sum-

moned to his office (Sept. 2 & Aug. 29, respectively), threatened and ordered to stop their activities in the "illegal Committee". Both priests reject the accusations and present a detailed survey of the discrimination against religious believers in Lithuania. They assert that the Committee will go on functioning and informing the world about the "painful violations of the rights of believers in Lithuania and the other Soviet republics" (Svarinskas). The Rev. Tamkevičius calls the accusations "absurd" and says that the committee was established not at the prompting of the U.S. Congress, as the Procurator's

office had alleged, but by the "incessantly persecuted Lithuanian Catholic Church". He writes:

"Do not forget that the Lithuanian Catholic Church is not the Russian Orthodox Church, where the atheist government is able to undermine the Church and to terrorize the clergy and the believers by using obedient bishops. This will never be the case in Lithuania, because the Holy Father, lives not in Moscow, but in the Vatican, and the affairs of the Catholic Church are the concern not only of bishops, but also of priests and even of the lay believers".

(Continued on Page 6)

NEWS ON SIGNERS OF "BALTIC 45" APPEAL

The New York Times on 1.15.80 carried a UPI story from Moscow reporting that Andrei Sakharov had informed Western reporters that Lithuanian dissident, geologist Vytautas Skuodys, had been arrested by the KGB, probably in Vilnius. The story says that Skuodys was arrested as a result of searches carried out the week before. The story says "... Skuodys was accused of having signed an appeal for the revocation of the 1939 Hitler-Stalin pact and the removal of foreign troops from the Baltic territories". The story concludes with a slight description of the August 23, 1979 appeal issued by 45 Balts on the 40th anniversary of the Molotov-Ribbentrop Pact. This may be the first news that Skuodys also signed that appeal, as his name did not appear on the original list of the 45 received in the West last year. Earlier, the Western press had reported on 11.2.79 that Antanas Terleckas, one of the signers, was arrested in Vilnius. Searches and harassments against other Lithuanian signers have been taking place.

Early December last year, news reached the West that four Latvian signers of the ap-

peal, Ints Calitis, Juris Ziemeļis, Ivars Zukovskis and Uldis Ofkants, had been interrogated and threatened by the KGB in Riga. This was also the first news that Ofkants was one of the signers. His name, as well, did not appear on the original list of the 45.

An Estonian signer and long-time dissident, Mart Niklus, is expected to arrive in the West fairly soon. It is known that the KGB recently gave him two alternatives, either to emigrate to the West or look forward to 10-15 years in Siberia. Niklus has applied for an emigration permit and has relatives in Sweden. The KGB is known to be harassing two other Estonian signers, Erik Udama and Enn Tarto, the latter is in poor health.

In developments not related to the "Baltic 45" appeal, two noted Estonian musicians are emigrating to the West. Neeme Jarvi, a leading conductor and head of the Estonian State Symphony Orchestra, has already arrived in Vienna with his wife. Arvo Part, considered the leading modernist composer in the USSR, is reportedly emigrating from Estonia on 1.18.1980.

JBANC

Your enrollment in the Lithuanian RC Alliance will be a sound investment. Your payments towards your life insurance are your savings. But your membership with this organization is also important because with it you will belong to a large national American Lithuanian organization which will help you to keep close ties with people of your ethnic origin and cultural heritage.

NEW DOCUMENTS FROM BELIEVERS' RIGHTS COMMITTEE

(Continued From Page 5)

Parishioners Support Persecuted Priests

The Revs. Svarinskas and Tamkevičius received strong support from their parishioners. Letters were sent to P. Griškevičius, Secretary of the Central Committee of the LSSR CP, and to the LSSR Procurator by the Catholics of Kybartai (887 signatures, Sept. 8, 1979) and Simnas (269 signatures, Sept. 16, 1979), who called the accusations "mendacious" and ask the authorities to stop the "persecution" of the two priests. In a statement sent to Brezhnev, 1004 Catholics of the Prienai parish demand the cessation of the "slander campaign" against Tamkevičius.

Militia and Security Organs Practice Brutality

The collection of documents contains several complaints about the brutal treatment of religious believers by the militia and security organs. Mrs. Dana Kelmeliene writes to the Catholic Committee (July 15, 1979) how she was beaten up, maltreated, and denied medical assistance for attempting to attend the trial of the Rev. S. Tamkevičius in Varėna. Miss Stasė Baltrušytė complains to the LSSR Procurator (August 6, 1979) about her treatment by the security organs. She was briefly arrested while collecting signatures for a petition demanding the return of the Klaipėda church, which was seized by the Communist authorities. The security agents mocked her religious feelings and the chief of Šilalė KGB, Alisauskas, tried to enlist her as an informer.

Arrested for Visiting Lithuanians in Belorussia

In her letter to the LSSR Procurator (August 22, 1979), Miss Angelė Ramanauskaitė describes her arrest on July 20 during a visit to the Lithuanian-inhabited areas of the Belorussian SSR, where she went to collect ethnographic materials. Procurator Abramovič maintained that Lithuanian visitors used folklore as a "cover" in their attempts to spread "bourgeois nationalism" and "religious superstitions". She was kept in a filthy cell and subjected to obscene sexual advances by the guards, in an attempt to "break her down morally". Miss Ramanauskaitė had a heart attack but managed to recover. She was released on August 17, after 22 days of detention. Protesting against her maltreatment, she writes:

Danutė Kelmeliene on July 1st, 1979 was beaten mercilessly by Soviet militiamen

"Why and on whose orders are (Lithuanian) students, scientists and folklore collectors prevented from visiting Lithuanians in Belorussia? Why is one not allowed to bring books to them? Why is the teaching of the Lithuanian language obstructed in a territory completely inhabited by Lithuanians? Why is Lithuanian

being taught as one of the foreign languages beginning with the third grade only? If Lithuanians have equal rights with the Russians, then they should be allowed to have not only Lithuanian-language classes, in which all subjects are taught in Lithuanian, but even Lithuanian schools in the Lithuanian-inhabited territories".

ALARM ON RUSSIFICATION

Issue No. 16 of "Aušra" (The Dawn) reaches West

FROM THE BIOGRAPHY OF VIKTORAS PETKUS

Viktoras Petkus, sentenced on July 1, 1978, to 15 years of prison, forced labor camps, and exile, was born in 1931, in a peasant family. He showed an early interest in literature and history. Deeply religious, he founded the Raseiniai chapter of the Catholic Youth Association Ateitis and presided over it. After World War II, the Soviets liquidated all the Catholic organizations, but Petkus' group continued its activity in the underground. For this, Petkus was arrested and sentenced to five years in a forced labor camp in the Komi ASSR. He tried to escape and was caught. In 1953, after Stalin's death, he was amnestied.

Back in Lithuania, he resumed his high school studies and then enrolled in the Vilnius University to study Lithuanian language and literature. The authorities accused him of propagating the poetry of Jurgis Baltrušaitis, a symbolist Lithuanian poet, among the young, and sentenced him to seven years in Mordovian

camp. (Ironically, Baltrušaitis was subsequently published in Lithuania in 1967 and 1973). Having served his term, he returned to Vilnius, where he began working on an all-inclusive anthology of Lithuanian poetry. As a book-keeper in the Folk Art Association, he was competent and had the confidence of his colleagues. Against the authorities began a slander campaign against him, finally forcing him to resign. He had become a respected folk artist, but all art stores were forbidden to touch his work.

A long and futile search for employment followed. He managed to find a job as sexton at St. Michael's church, but accusations and innuendoes followed him there, too, until the rector had to dismiss him. Finally, he managed to find employment with the Vilnius Clinical hospital as a repairman.

Petkus joined the Lithuanian Helsinki Group, which he served honorably in the service of human rights until his arrest on August 23, 1977. He was subjected to a "mock trial", where he faced charges fabricated with the help of "blackmail, bribery and compulsion". His present address: 422950 Tatarskaja ASSR, g. Cistopol, C - 148 st-4.

PETKUS AND TERLECKAS DISCUSSED IN INTERNATIONAL P.E.N. MEETING

The cases of Viktoras Petkus and Antanas Terleckas were aired at the meeting of International P.E.N., on November 20-21, 1979, in London. Both Lithuanian "prisoners of conscience" were mentioned in the report of the Writers' in Prison Committee. Terleckas, historian and economist in training, has written numerous articles and essays, some of which were translated and appeared abroad. His long autobiographical letter to KGB Chief Andropov, published in Lithuanian in 1975 and later translated into English (Chicago, 1976), is one of the most moving documents of East European modern history.

Petkus was "adopted" as a honorary member by the Scottish P.E.N. Center. The following short summary of his literary activities was made available to the delegates:

Born in 1929, Petkus studied Lithuanian language and literature at the University of Vilnius in the 1950's, but was expelled for political reasons. Despite the blacklisting, he managed to become a distinguished expert of Lithuanian literary history by his own efforts. Many Lithuanian intellectuals made a good use of his library and archives. He put together one of the most extensive card-indexes — bibliographies of Lithuanian poetry. He also wrote several studies dealing with the history of Lithuanian literature but was unable to publish them because of his political reputation. He was the moving spirit behind the journal Kultūros archyvas (Cultural Archives). He collected and edited the materials for the entire first issue of the Journal, consisting of works by noted Lithuanian writ-

ers that were blocked by Soviet censorship. Cultural Archives were confiscated during his arrest on August 23, 1977, although at least one copy is reported to have been salvaged.

(On July 14, Petkus was sentenced in Vilnius to three years in prison, seven years of strict regime labor camps, and five years of exile. His chief "crime" was his participation in the activities of the Lithuanian Helsinki Group.)

The question of the Baltic States came up when the Bulgarian delegate questioned the utility of continuing the Estonian and Latvian P.E.N. centers. The Latvian delegate responded that if International P.E.N. were to reduce or abolish the two free Baltic centers, it would in fact sanction aggression and the illegal incorporation of the three Baltic States into the USSR.

PERSPEKTYVOS (PERSPECTIVES) — NO. 9 OF UNDERGROUND JOURNAL

The new underground journal *Perspektyvos*, launched in 1978, reports on a press conference arranged by Lithuanian "dissidents" in Vilnius, presenting a revealing cross-section of their views. "Denationalization" of the Lithuanian minority in Belorussia and "colonization" of East Prussia are discussed. A member of a dissident communist group criticizes Moscow's China policy.

LITHUANIAN PATRIOTS BRIEF WESTERN CORRESPONDENT

The issue no 9 of *Perspektyvos*, issued in 1979, reports about one of the rare meetings between Western correspondents and members of the Lithuanian national movement. The Western journalists visited Lithuania on February 5-8, 1979, and were given the usual "Potemkin village" tour and briefing by the Lithuanian Communist officials. Their visit was described in the Party daily *Tiesa* (Feb. 10, 1979).

On February 7, 1979, three of the visiting journalists, representing *Reuter's*, *Agence France Presse*, and *Los Angeles Times*, attended a press conference at the apartment of Angelė Ragaišienė, in Vilnius, where they met with over a dozen of so-called "dissidents". The journalists were told that in August, 1976, Estonian, Latvian and Lithuanian "dissidents" had met in Riga to discuss the situation in the Baltic countries. They all agreed that the Baltic republics, especially Latvia, were being rapidly colonized and decided to send a memorandum on that subject to the Western powers.

They also decided to establish a joint committee of the Estonian, Latvian and Lithuanian national movement. These plans were foiled by the arrest of Mart Niklus (Estonian) and Viktoras Petkus (Lithuanian).

Western Reporting Criticized

"Today", one of the Lithuanians said, "the very existence of the three Baltic republics faces a real threat. Their tragic destiny, however, leaves the Western world totally indifferent". Western journalists file very superficial reports from the Baltic countries, sometimes repeat the official line, and keep silent about the "national resistance". "Ours is above all a struggle for Lithuania's freedom and independence, and the human rights movement here has a purely national character. . . . Meanwhile, the Western powers are silent, because they don't want to spoil their relations with Moscow over some small nations".

"We do not ask for material

assistance", the speaker continued, but if the West respects the universality of freedom, then the aggressor must be condemned. . . . Isn't freedom indivisible? . . . On this 40th anniversary of the Molotov-Ribbentrop pact, the West has done nothing to liquidate the results of that pact".

Another speaker drew a distinction between the Russian and Lithuanian "dissidents". The Russians concentrate on human rights, but we shall not stop there: "You cannot liberate man and leave entire nations in slavery."

"Only a Handful of Collaborators in Lithuania. . ."

A third speaker emphasized the the "desire and hope for freedom are alive in the entire Lithuanian nation. Therefore, it is inaccurate to refer to our movement as a dissident one. The Moscow dissidents do not have the support of the Russian masses, whereas in Lithuania the sympathies of the passive majority are with those who fight Russian imperialism. . . . There is only a handful of collaborators among Lithuanians".

Debate on the Role of Religion

The discussion on the role of religion in the Lithuanian national movement revealed differences of opinion. Some speakers accorded a secondary role to religion, which "defends our nation and strengthens its resilience, but is incapable of an attack, does not play an offensive role, which is necessary for a victory or at least an adequate defense". These speakers agreed that there were no important disagreements between the "religious" and more strictly "nationalist" wings of the Lithuanian opposition movement. One of them said that the Catholic opposition believes that only religion is capable of saving our nation from dying away. As a result, all of its attention is focused on religious freedom. In our understanding, even if full religious freedom were granted, this would still fail to solve the important problems".

All spokesmen agreed that the election of Pope John Paul II was an event of "great significance". A young man, who was planning to become a priest, said that John Paul II, who had "excellent knowledge of the Communist regimes, will not enter into any compromises with the enemies of the Church". Others urged the Vatican Radio to expand its broadcasts to Lithuania".

Underground Theological Seminary

Another young man described the "underground theological seminary in Lithuania that is preparing priests". This seminary is functioning "in secret", in order to avoid the KGB. At present, there are some fifteen underground priests in Lithuania: "Their number should increase, because the seminary in Kaunas works under severe restrictions".

The press conference concluded with a statement by the Lithuanian spokesmen that the "Russian empire has entered a stage of disintegration". They said that the only effective way for the West to fight Russian imperialism was by "supporting and promoting the Russian-enclaved nations in their struggle for independence. This is the Achilles heel of the (Soviet) empire".

After the departure of the Western journalists, the Lithuanian activists continued their discussion, which revealed differences of opinion about the underground journal, *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, and the role of the Catholic Church in the Lithuanian independence movement. One of the activists criticized the Lithuanian emigres for presenting a "one-sided" view of the movement and "overemphasizing" the importance of the *Chronicle*. "It is not enough", he said, "to fight for religious freedom only, while distancing oneself from national problems".

The editors of *Perspektyvos* register a strong disagreement with the above view. They write that the *Lithuanian Chronicle* has a "very significant and political role" in attracting the attention of the world to Lithuania and to the "rightlessness of its people under the present regime". The Lithuanian clergy is also a "very important segment" of the Lithuanian nation and most Lithuanian priests have been and remain "sensitive to national questions". As it is known to *Perspektyvos*, the *Chronicle* is published not by the clergy, but by the Lithuanian Catholic laity. "In pursuit of our paramount goal", the editors emphasize, "we should avoid whatever tends to divide us and to seek unity by stressing what is common to all of us".

COLONIZATION OF EAST PRUSSIA

Two articles in *Perspektyvos* have been received from the "Lithuanian Communist Association (for Lithuania's secession from the USSR)". One of

(Continued on Page 7)

Romas Ragaitis is taken from the courthouse (Vilnius Lenino rajono liaudies teismas) on September 14, 1978.

METAI BE MATO ZUJAUS

Vasario 19 sueina vieneri metai, kaip mirė Matas Zujuš, redagavęs Garsą net 53 metus. Gaila, kad jo nebėra Lietuvos Katalikų Susivienijimo įstaigoje Wilkes-Barre, Pa., kur jis tiek metų rūpestingai ir sąžiningai dirbo. Dirbo įnešdamas šilumos į savo aplinką stengdamasis ją pagerinti.

Garsui ypač jo gaila, nes per tiek metų jis laikraštį išugdė, sustiprino ir davė jam savo liniją — veidą. Garsas liko našlatis, be jo rūpestingos globos, be jo straipsnių, apžvalgų, kronikų.

Su giliu dėkingumu prisimename jį, įnešusį tokią didelę dalį į Kat. Susivienijimą, į Garsą laikraštį, apskritai į lietuvišką veiklą. Matas Zujuš iš pat mažens buvo Lietuvos statytojas, tai Lietuvai ir lietuvybei atidavęs savo gyvenimą. Šis jo įnašas ir stiprina Amerikos lietuvių, palaikė jų lietuvišką nusiteikimą. Drauge jis buvo ir lietuviškų reikalų gynėjas. Trokšte troško, kad Lietuva, dėl kurios jis kariavo, dirbo, vėl būtų laisva ir nepriklausoma.

Jau vieneri metai be Mato Zujaus, o jį prisimename ir jaučiame tą spragą, kurią jis paliko pasitraukdamas.

Prisimename ir anas dienas, kai jis pasirodė Amerikos lietuvių gyvenime. Tai buvo 1913 metai. Jaunas ir tvirtas 21 metų jaunuolis. Jis buvo gimęs 1892 rugpiučio 14 Čiudiškių kaime, Klebiškio valsčiuje, Marijampolės apskrityje. Mokėsi Prienuose, Seinuose iki 1911 metų. 1913 išlaikė egzaminus į Petrapilio kunigų seminariją, bet rusų valdžia neleido įstoti, nes jau buvo pasižymėjęs savo lietuviška veikla. Tada jis ir išvyko į Ameriką. Čia įsijungė į lietuvišką katalikišką veiklą, dar mokėsi Valparaiso universitete.

Tuo pat įsijungė ir į redakcinį darbą — 1914-1915 redagavo Draugą, 1915 buvo Kataliko antstasis redaktorius. Vyties redaktorius nuo 1916 iki 1920 metų.

Tada jis gyveno Chicagoje. Ejo pirmasis pasaulinis karas, Lietuva kėlėsi iš karo griuvėsių ir žengė į nepriklausomą gyvenimą. Matas Zujuš tada plačiai veikė įvairiose draugijose, telkė lėšas Lietuvai. Kai Lietuva pasiskelbė nepriklausoma ir kai prasidėjo jos laisvės ka-

Matas Zujuš prie savo darbo stalo Lietuvos Katalikų Susivienijimo įstaigoje Wilkes-Barre, Pa.

rai, Matas Zujuš paliko Ameriką, grįžo į Lietuvą ir savanoriu stoji į jos kariuomenę. Buvo priimtas į Karo mokyklos 4 laidą, vėliau dirbo Karo redakcijoje.

Vėl grįžta į Ameriką

Pasibaigus laisvės karams ir susitvarkius nepriklausomam Lietuvos gyvenimui, Matas Zujuš vėl grįžo į Ameriką, nes čia laukė jo pradėti darbai. Vėl uoliai dirbo vyčiuose, vėl nuo 1924 iki 1925 redagavo Vytį. Visuomeniniame darbe jis artimai bendradarbiavo su Leonardu Šimūčiu, kun. Ignu Albalvičium, Kaziu Pakštu, Aleksandru Aleksiū, Vincu Kvetkum, Antanu Kneičiu, Kaziu Kryšinskiu, kun. Jonu Kasakaičiu ir su kitais veikliais katalikų žmonėmis.

Garsą redagavo nuo 1926

1926 jį pakvietė redaguoti Katalikų Susivienijimo organo Garsą, kurį tada redagavo Leonardas Šimutis. Šimutis tada išvyko į Lietuvą, kur buvo išrinktas į trečiąją seimą. Tai buvo 1926 balandžio mėn. Nuo tada Zujuš ir pradėjo redaguoti Gar-

są. Kaip redaktorius pasižymėjo dideliu taktu, pakanta kitokių įsitikinimų žmonėms.

Veikla kitose organizacijose

Be Lietuvos vyčių organizacijos, jis dar veikė Amerikos Lietuvos Katalikų Federacijoje ir Katalikų Susivienijime, kelerius metus buvo Federacijos centro valdyboje, Kat. Susivienijimo seimuose keliolika kartų buvo jų sekretorius.

Buvo įsijungęs ir į Balso veiklą, buvo Balso direktorius, Balso kontrolės komisijos narys, pirmininkavo 1948 metų Balso seimui.

Daugiau nei pusę savo gyvenimo amžiaus jis praleido Pensylvanijoje, gyveno netoli Wilkes-Barre. Jo žmona Kazimiera mirė anksčiau už jį. Taip pat anksčiau mirė ir jo vyriausias sūnus Matas. Liko dar vienas sūnus, kuris gyvena Wilkes-Barre, ir dukra, gyvenanti Washingtone, D.C.

— O —

Visi Kat. Susivienijimo nariai ir Garsą skaitytojai prisimena mieląjį Matą Zujuš, tą uolų bendradarbį, lietuviškų reikalų tvarkytoją, puoselėtoją, išėjusį iš mūsų tarpo, ir jam pagarbiai nulenkia galvas.

JUREVIČIUS IR STATKEVIČIUS ĮSIJUNGA Į LIETUVOS HELSINKIO GRUPĘ

Iš patikimų šaltinių sužinota, kad į Lietuvos Helsinkio grupę įsijungė du nauji nariai, Mečislovas Jurevičius ir Algis Statkevičius. Ši grupė pastaruoju metu buvo praradęsi: Balys Gajauskas ir Viktoras Petkus buvo užpernai suimti ir nuteisti į lagerius, kun. Karolis Garukas mirė pernai balandžio 5, o Tomas Venclova emigravo į JAV-es. Iš grupės steigėjų Lietuvoj buvo likę Ona Lukauskaitė-Poškienė ir Eitanas Finkelsteinas. Prie jų prisijungė kun. Bronius Laurinavičius.

Mečislovo Jurevičiaus pavardė dažnai minima Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoj. Jis buvo suimtas 1950 gegužės 29 ir nuteistas 25-eriem. metam

MIRĖ JONAS MATULIONIS

Sausio 24 d. 3 v. popiet Toronto ligoninėje mirė Jonas Matulionis, finansininkas ir visuomenės veikėjas, sulaukęs 81 metų amžiaus.

Velionis buvo gimęs 1898 vasario 7 Žlugdyų kaime, Krokialaukio valsčiuje, Alytaus apskrityje. 1918 baigė Martyno Yčo gimnaziją, Voroneže. Grįžęs Lietuvon, savanoriu stoji į Lietuvos kariuomenę, 1919 baigė karo mokyklą, gaudamas leitenanto laipsnį.

Išėjęs iš kariuomenės į atsargą, studijavo Lietuvos universitete, 1927 baigė ekonomijos mokslus, vėliau dirbo Lietuvos banko skyriuose Klaipėdoje, Mažeikiuose, Kaune. 1937-1940 Ūkio banko direktorius. Tuo pačiu laiku aktyviai reikėsi įvairiose ekonominėse organizacijose ir jom vadovavo.

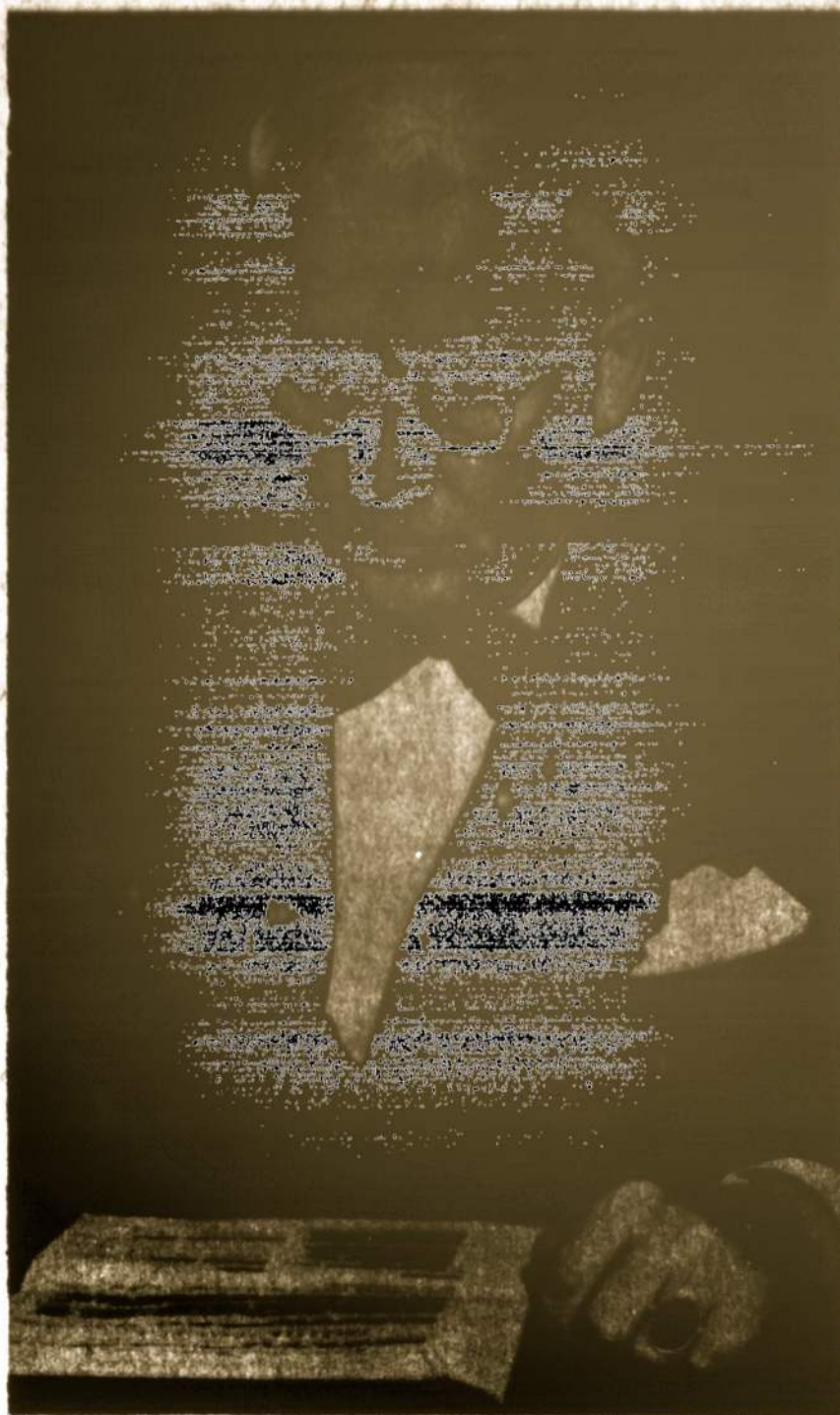
Karo metu 1941 sudarius laikinąją vyriausybę, joje buvo finansų ministeris, vėliau Lietuvos generalinis tarėjas finansų reikalams.

Karas išbloskė iš Lietuvos. Nuo 1944 gyveno Blomberge, 1947 išvyko į Angliją, o 1951 atsikėlė gyventi į Kanadą. Čia aktyviai reikėsi įvairiose organizacijose, buvo LB Hamiltono pirmininkas, 1952-55 Kanados LB pirmininkas. Paskui Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas. Teko jam pirmininkauti ir Vilniui. Tai buvo 1955-1957. Tuo metu jis gyveno New Yorke.

Prieš keletą metų jis išleido stambią prisiminimų knygą "Neramios dienos", kur jis atspausdino savo karo meto dienoraštį.

Su Jono Matulionio mirtimi lietuvių tauta neteko žymaus finansininko, politikto, visuomenininko.

Ketvirtasis mokslų ir kultūros simpoziumas įvyks 1981 Padėkos dienos savaitę Chicagoje. Jau sudarytas mokslinės programos komitetas: mokslinės programos pirmininkas — dr. Pranas Zundė, Georgia Institute of Technology (G.I.T.), griežtųjų mokslų, technologijos ir architektūros dalies pirmininkas — dr. Jonas Bilėnas, City University of New York (CUNY), medicinos mokslų dalies pirmininkas — dr. Rimgaudas Nemicas, humanitarinių ir socialinių mokslų dalies pirmininkė — dr. Ina Užgiriienė, Clark University.

Jonas Matulionis

REIKALINGI TIKRI ADRESAI IR PRANEŠIMAI

Čia paduodame sąrašą narių, kurių nepasiekė dividendų čekiai, nes nei Susivienijimo centras, nei kuopų sekretoriai neturi jų naujausių (tikrų) adresų. Kad čekiai ir kiti pranešimai tokius narius greičiau pasiektų, be atidėlojimų praneškite centrui arba kuopų sekretoriams tikrus adresus:

- Kuopos Nr., pavardė vardas:
- 7 — Razevich, Adele;
- 7 — Wisnosky, Joseph;
- 15 — Gonja, Silvija (Stan-KUS);
- 21 — Kalusavage, Frank;
- 18 — Mackeliūnienė, Agnieška;
- 21 — Fitzgerald, Albert;
- 42 — Liogys, Raymond;
- 42 — Gajauskas, Bernice;
- 49 — Ruseckas, John B.;
- 54 — Ugenskaitė, Aldona J.;
- 82 — Schopp, Eleanor (Bartinkaitis);
- 89 — Marcuss, Anne;
- 100 — Jameikis, Bronė A.;
- 127 — Janičnas, Antanas J.;
- 127 — Puzinas, Joseph;
- 127 — Strazdas, Pauline;
- 127 — Vincėnas, Charles;
- 127 — Vincėnas, Helen;
- 142 — Janušis, Paul Peter;
- 142 — Vitonis, Anthony;
- 142 — Stepulionis, Edmund;
- 154 — Tamkevičius, Vladas;
- 155 — Jursienė, Ezieta;
- 163 — Green, Helen (Kadzewick/Jason);

- 222 — Batvinskas, Joseph;
- 271 — Millard, Helen (Symon);
- 290 — Sanulis, Josephine.

LIETUVIAI PASAULYJE

— Dr. Leonas Kriaučeliūnas, veterinarijos gydytojas ir žinomas visuomenės veikėjas, pakviestas sudaryti ir pirmininkauti PLB Kultūrinės tautos komitetai, kuri rūpintis įvairiais PLB kultūriniais renginiais. Dr. L. Kriaučeliūnas yra baigęs Hanoverio aukštąją veterinarijos mokyklą daktaro laipsniu ir Chicagoje verčiasi privačia praktika. Dr. L. Kriaučeliūnas yra Lietuvos Montessori draugijos ir Dainavos ansamblio garbės narys, priklauso prie Lietuvos vyčių ir jiem atstovauja Altoje, eidamas Altos valdybos vicepirmininko pareigas, yra aktyvus Korpi! Neolithuania narys ir buvęs vyriausios valdybos vicepirmininkas, buvęs kelių JAV LB tarybų narys, JAV LB Kultūros Fondo vairo vedėjas, dviejų sėkmingų JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių švenčių rengimo komitetų pirmininkas.

PROTESTUOKIM PRIEŠ MASKVOS OLIMPINIUS ŽAIDIMUS

Lietuvos valstybė, dabar pavergta, neturi galimybių dalyvauti tarptautiniuose olimpinuose žaidimuose. Jos sportininkai turi žaisti pavergėjo garbei. Prisimenant tai, olimpinų žaidimų organizatorių sprendimas suruošti 1980 olimpinus žaidimus Maskvoj yra akibrokštas ne vien lietuviams, bet ir viso pasaulio laisvę mylintiems žmonėms.

Dabar, kada pasaulyje daugelis valstybių, atsipeikėjusių po Afganistano invazijos, kyla reikalavimas boikotuoti Maskvos olimpinus žaidimus, ypač mes, lietuviai, negalim likti abejingi. Mes turim pareiktį savo protestą prieš olimpinų žaidimų

ruošimą Maskvoj, didžiausio žmogaus teisių pažeidėjo sostinėje.

Viena iš veiksmingiausių priemonių Amerikos visuomenės opinijos formavime yra lipinukai (bumper stickers). Lietuvių visuomeninė jaunimo organizacija, Ethnic Community Services, yra paruošusi 10,000 tokių lipinukų su aiškiu angliškų užrašų: "Be laisvės nėra olimpinų žaidimų — laisvė visom pavergtom tautom".

Norintieji daugiau informacijų ar lipinukų gali kreiptis į ECS, 7 S. Dearborn, Suite 1524, Chicago, Illinois 60603. Aukos nurašomos nuo pajamų mokesčių.

PERSPEKTYVOS...

Continued From Page 6)

them, titled "The land of the Dear Departed Ones" and written by D.S., discusses the Soviet Russian colonization of the Lithuanian-inhabited areas of East-Prussia — the result of "great power chauvinism". Germans, including the remnants of the Lithuanian population, were transferred from East Prussia, the largest population movement after the "migration of people" (5th century A.D. Ed.). This colonization of East Prussia marks the last phase of the Russian attempts to establish a foothold there. In 1758, during the Seven Year's War, East Prussia was briefly incorporated into the Russian Empire. Russia's "rights" to East Prussia were asserted in the spring of 1917 by the Constitutional Democrat Milinkov, a claim that Lenin later criticized as "imperialistic". But what was a "crime" for Lenin became the "highest good" during the "era of socialism".

The "Lithuanian Soviet government" at that time "did not dare" to speak up on behalf of the indigenous population of "Lithuania Minor" (as the Lithuanian-inhabited areas of East Prussia are called. Ed.). A rumor keeps making rounds that Moscow had offered parts of East Prussia to Lithuania, but that the Lithuanian Communist establishment in Vilnius had refused it. However, well-

informed people assert that this rumor was "deliberately planted" as an attempt by the Lithuanian Communists to justify themselves before the people.

Names of Lithuanian towns and villages, which even the Hitler regime did not dare to eradicate, do not exist any longer. The 26,000 Lithuanians who have been resettled in East Prussia, are not allowed to have schools in their native tongue.

DENATIONALIZATION OF LITHUANIAN AREAS IN BELORUSSIA

Problems of "denationalization" are discussed in the article, "Where Lithuanianism is Being Extinguished", by A.B. The article focuses on the Lazdūnai Parish, now in the Grodno area, Yvija region, Belorussian SSR. The Lithuanian language has survived in thirteen villages of the Lazdūnai parish. Although most of the names in those villages are Lithuanian, people under 50 years of age do not understand the Lithuanian language any longer. They complain about the absence of Lithuanian books and schools. In the 1950's the last priest of Lazdūnai, the Rev. Gumbargis was jailed for teaching children religion and died in prison. Since then the Catholics of Lazdūnai have been without a priest, and the church itself has been converted into a grain storehouse.

SVARBUS PRIMINIMAS

Visiems nariams reikia mokėsi mokėti iš anksto. Mūsų Susiv. taisyklės nustato, kad nariui atsilikęs su mokesčiais už tris (3) mėnesius jis yra suspendavimo padėty, o atsilikęs už šešis (6) mėnesius — pervedamas į pratęsto termino apdraudą — Extended Term Insurance. Deja, daugelis narių su duoklių mokėjimu laukia iki metų pabaigos, kas būna priežastimi neuapdrautimui ir nemalonumų patiriami nariams, jų pašalpgaviams ir centrui.

HIGHLIGHTS OF THE BOARD OF DIRECTORS MEETING

The Board of Directors of the Lithuanian Catholic Alliance met on December 14 and 15, 1979 at the Home Office in Wilkes-Barre, Pa. Among some of the important issues was the formation of the Lithuanian Catholic Alliance Foundation in memory of Rev. Aleksandras Burba, Leonard Stumtis, Rt. Rev. Msgr. John F. Boll and Matas Zujus.

Donations will be solicited throughout all of the Lithuanian organizations, and will be used for the purpose of scholarships and various other activities for all Lithuanians.

The Board of Directors elect-

HARRISBURG, PA.

Gov. Dick Thornburgh on January 10th signed an executive order establishing the Pennsylvania Heritage Affairs Advisory Commission and announced the appointments of Louis N. Skeparnias as executive director and Anthony W. Novasitis Jr. as chairman of the newly formed board.

"The principles of democracy demand a commitment to the participation of all members of society in the decision-making process by which they are governed", Thornburgh said. "In a society as ethnically diverse as this one, understanding between people is the glue of our Commonwealth, and I am proud to establish this commission to promote that understanding".

The commission, under the auspices of the Department of Community Affairs, will consist of more than 27 members who will reflect many of the diverse heritage groups in Pennsylvania.

Skeparnias, 28, of York, is a former personal aide to Gov. Thornburgh. A 1973 graduate of California State College of Pennsylvania with a bachelor's degree in constitutional law. Skeparnias was district assistant to U.S. Representative William F. Goodling (1977-78) and served as the congressman's special aide from 1975 to 1976.

Chairing the commission will be Philadelphia attorney Novasitis, 52, who has practiced law since 1956 and is a member of the Philadelphia, Pennsylvania and American Bar Associations. He has served as general counsel to the National Republican Heritage Groups Council in Washington, D.C., the Lithuanian Music Hall and the National Lithuanian-American Community of U.S.A., Inc.

Novasitis is vice president of the executive committee of the National Lithuanian-American Community of U.S.A., Inc., and is a member of the Philadelphia chapter of the Nationalities Service Center.

PITTSBURGH, PA.

Onofrio Orlando was installed as President of the Holy Name Society of St. Casimir's Lithuanian Church, Pittsburgh, Pa., at a special mass on January 13, 1980. A breakfast followed in the church hall.

Other officers of the society are Peter Menchinsky, First Vice-President; Leo Butsavage, Second Vice-President; Joseph Rinkavage, Financial Secretary; Casimir Kizis, Trustee.

Plans for the 1980 calendar include a Palm Sunday meeting and quarterly Communion; Father's Day Communion Breakfast in June; baseball trip in July; family outing in August; meeting and quarterly Communion in October; turkey raffle in November; nomination of officers in November with elections in December.

Father Peter Aliauskas, pastor, is moderator of the Society.

ed to serve on this committee consist of Thomas E. Mack, Esq., Joseph Laučka, Saulius Kuprys, Dr. Leonard Stumtis and Msgr. John Balkūnas.

The Board of Directors voted unanimously to have a new membership drive beginning right after this meeting and continue until the next Alliance

APPARENT GROWTH OF INTEREST IN THE COMMUNIST CAPTIVE NATION OF LITHUANIA

The nation of Lithuania, after bearing the yoke of Czarist rule for over a century, had declared her independence on February 16, 1918. After two decades of unbelievable progress as an independent nation, Lithuania was once again deprived of her freedom through incorporation into the Soviet Union.

Objecting to any form of enslavement many Lithuanian people had migrated to practically every continent on the face of the earth. Lithuanian colonies may be found in western European countries like Germany, France, Switzerland and England. They have migrated to Canada, the United States, and to various countries in Central and South America.

Lithuanian speaking Jews may be found in Israel. According to the Lithuanian-American Newsletter, Bridges, (Vol. 3, No. 9, Sept 1979) the "Litvaks" as they are popularly called, are a respected and integral part of Israel society. Influences of Lithuanian culture are found in bookstores and social clubs in many parts of Israel.

Annual national meetings of Lithuanian Jewry are held at Ber Yakov where the chief speaker has always been the Prime Minister. Lithuanian Zeppelins and traditional Lithuanian bread are served for the occasion as well as Lithuanian vodka. At night nostalgic Lithuanian songs are sung as the people sit around bonfires baking potatoes as they did when they lived in Lithuania.

Here in Scranton and in the surrounding areas the Knights of Lithuania are active in reviving their language and culture. Traditional Lithuanian costumes are worn by the women on various occasions. Lithuanian foods such as kugelis and bliny, — a casserole and pancakes made of grated potatoes, — are served. Traditional folksongs are sung and folk dances are revived. Lithuanian Christmas tree ornaments made of white drinking straws have captured the attention and admiration of multitudes.

Lithuanian language classes have been initiated at St. Joseph's School on North Main Avenue. Both beginners and more advanced students took advantage of the opportunity to study Lithuanian. To celebrate the 400 anniversary of the founding of the Vilnius University in Lithuania, beginning February 13th an eight-week course in Lithuanian language and culture will be open to the public at the University of

Scranton. Those desiring to acquire an introduction to present-day Lithuanian, a language which has survived throughout the centuries and is the key to the study of other languages, may register with Ann Clark (961-7582). Classes will continue every Wednesday evening from 6:30 to 8:30, room 200 at Loyolla Hall, February 13th to April 2nd. All are assured of an interesting and informative experience. Join the rest of the world where people are able to speak two or three languages fluently.

Although the people of Lithuania living on the coast of the Baltic Sea are deprived of many freedoms, their brothers and sisters, scattered all over the world, are preserving the good and the beautiful that is found in their common heritage. As the popular song tells us, — getting to know you, learning to know all about you, — knowledge of one's own heritage and that of the people around you, contributes to harmony and the well-being of a nation. The unique contribution of every ethnic group in America is a goal toward which we should all strive. Growth of interest in Lithuania, her language and culture, is an important step in this direction.

Sister Virginia Vytell, CJC

CHICAGO, ILL.

Lietuvių Katalikų Susivienijimo 163 kuopos narių susirinkime 1979 gruodžio 9, 1980 metams išrinkta tokia valdyba: Dvasios vadas — klebonas kun. Antanas Zakarasas, 6812 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 312 776-4600. Pirmininkas — Juozas Česna, 5435 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. 312 767-2880.

Vicėpirmininkė — Bronislaiva Ukrainas, 7259 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 312 776-4748.

Protokolių sekretorė — Julija Smilga, 5514 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636. Tel. 312 925-9062.

Finansų sekretorius — Antanas Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., 60629. Tel. 312 778-6187.

Izdininkas — Juozas Paškevičius, 2603 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 312 476-8766.

Izdo globėjai — Augustinas Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 312 436-3492. Antanas Valys, 6837 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 312 737-1431.

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE FOUNDED 1886

The Lithuanian Catholic Alliance is a Fraternal Benefit Society incorporated under the laws of the State of Pennsylvania with its Home Office located in Wilkes-Barre. It was organized November 22, conducted solely for the mutual benefit of its members and their beneficiaries — not for profit — and operated on a lodge system with a representative form of government. Representatives are the delegates elected by members to represent the lodges at a Supreme Legislative Body or Convention. A convention legislates and regulates the activities of the Alliance and elects the Officers and Directors (Board of Directors).

BISHOP ISSUES APPEAL TO AID LITHUANIANS

Scranton, Bishop J. Carroll McCormick, in a letter to pastors of Lithuanian parishes in the diocese, urged support for those living in Lithuania, a martyr nation, and asked that special collections be taken up in these parishes to assist Lithuanian Religious Aid, Inc., for those suffering unjust oppression.

Bishop McCormick wrote in his letter:

"The Lithuanian Catholic Religious Aid Agency is dedicated to rendering assistance to the oppressed people of Lithuania. These suffering patriots have steadfastly maintained the Catholic faith, and countless instances of their heroic resistance to Soviet per-

secutors are recorded in the "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania".

"Bishop Vincent Brizgys, President of Lithuanian Catholic Religious Aid, has asked me to call to your attention once again the good works accomplished by this organization because of your generosity in past years. Your offerings have helped to maintain communications by radio and the printed word between Lithuania and the free world. Life preserving material aid, including food and medicine, has been given to many behind the Iron Curtain. Copies of Sacred Scripture, prayer books and catechisms have also been distributed to a people who suffer greatly for their religious faith.

Msgr. Norkūnas

"I am pleased, therefore, to appeal to you for a donation which will enable the Lithuanian Catholic Religious Aid Agency to continue its efforts in behalf of our brothers and sisters in Lithuania.

"For this purpose, a collection is to be taken up in your parish at all Masses of Obligation on Saturday and Sunday, February 16 and 17. Your generous response to this urgent and worthy cause will be deeply appreciated as will your prayers for God's protection of all in Lithuania who are so grievously afflicted by their foreign oppressors".

Asking God to reward abundantly all contributors, Bishop McCormick directed that this special collection be taken up in the Lithuanian parishes of the Diocese on February 16 and 17 and proceeds forwarded to Monsignor Anthony Norkūnas, pastor, Holy Trinity Church, 416 East South Street, Wilkes-Barre, Pennsylvania 18702.

TAURAS CLUB TO HONOR LEO PETROWSKI

Officers will be installed at a dinner-dance of the Taurus Club of Luzerne County on Sunday, Feb. 10th, at 5 p.m. at Tony's Tavern, West Shawnee Avenue, Plymouth. Taking office will be President William Bonsavage, Vice President Michael Sendrick, Recording Secretary Leonard Pallas, Financial Secretary John Timalonis, Treasurer Fred Walters and Directors Joseph Sulalowski

Chester Swartz Jr. and Paul Skipyunas.

The past President, Leo Petrowski, will be honored at this affair. Principal speaker will be Atty. Thomas Mack. Chairman of the affair, Pallas has named the following members to assist: Vince Baltruchitis, Matt Brussock, Anthony Elgionitis, Syl Kuchinskis, Joseph Sailus, Dan Stadulis, Len Yakuboski and James Zemgulis.

At the next regular meeting, a chairman of social affairs will be named. The Taurus has an annual Summer Party, Christmas Party, and Installation Party.

LCA MEMBERS' DEATHS

Lodge 52 — Lawrence, Mass. — Mrs. Veronica C. Unick, 32 Emsley Terrace, Methuen, Mass. 08144. Died: December 17, 1979. Buried: December 20, 1979, Immaculate Conception Cemetery, Lawrence, Mass.

Lodge 209 — Kingston, Pa. — Vitalis Leliokas (Walter F. Lelokas), 23 Penn Street, Kingston, Pa. 18704. Died: December 17, 1979. Buried: December 20, 1979, St. Mary's Annunciation Cemetery, Pringle, Pa.

Lodge 222 — Wilkes-Barre, Pa. — John Praskevicius (John J. Preskiewicz), 532 Orchard Lake Road, Pontiac, Mich. Died: December 13, 1979. Buried: December 15, 1979, Mt. Olivet Cemetery, Detroit, Mich.

Lodge 151 — Westville, Ill. — Mrs. Julijona Gallienė (Julia A. Gallus), 130 Madison Street, Westville, Ill. 61883. Died: November 26, 1979. Buried: November 29, 1979, St. Peter and Paul Cemetery, Westville, Ill.

Lodge 30 — Scranton, Pa. — Rev. Vyto F. Zemaitis, 1419 N. Main Ave., Scranton, Pa. 18508. Died: December 24, 1979. Buried: December 29, 1979, St. Catherine's Cemetery, Moscow, Pa.

Lodge 92 — Bentleyville, Pa. — Antanas Budris, 30 N. Pine Street, Ellsworth, Pa. Died: December 18, 1979.

Lodge 89 — Hartford, Conn. — Mrs. Veronica Tamosiūnienė (Tamos), 133 Bonner Street, Hartford, Conn. Died: December 28, 1979. Buried: December 31, 1979, Mt. St. Benedict, Bloomfield, Conn.

Lodge 54 — Grand Rapids, Mich. — Jonas Stepanovičius (John J. Stepanovich, Sr.), 1134 Quarry, N.W., Grand Rapids, Mich. 49504. Died: October 19, 1979. Buried: October 22, 1979, SS. Peter and Paul Cemetery, Grand Rapids, Mich.

Lodge 127 — Cambridge, Mass. — Anelė Ambrozaitienė (Nellie Ambrose), 59 Craigie St., Somerville, Mass. 02143. Died: November 20, 1979. Buried: November 26, 1979, St. Michael's Cemetery, Boston, Mass.

"Garsė" galima įsigyti šias knygas (Lietuvių ir anglų kalbomis)

Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė, 316 puslapių, didelio formato. Kaina \$8.00

Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00

Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecėvičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina \$8.00

Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių. Kaina \$8.00

Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina \$10.00

Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina \$2.00

Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina \$2.00

Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina \$3.50

Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail Telesforas Valius. Kaina \$4.00

Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografines žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.00

The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Suppression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... \$2.00

Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley \$6.00

The Brothers Domeika, a novel, Liudas Dovydenas; translated by Milton Stark \$6.00

Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas \$9.00

Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadūnaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliūda. Kaina \$2.00

Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliūda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Ciziūnas and J. Žemkalis \$5.00

"Garsė" Administracija P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703